

Møte onsdag den 13. mai 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 72):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra representanten Knut Arild *Hareide* om omsorgspermisjon i tiden fra og med 18. mai til og med 31. mai
- fra Høyres stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Peter Christian *Frølich* tirsdag 19. mai
- fra Høyres stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Regina *Alexandrova* i tiden fra og med 19. mai til og med 21. mai

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Hordaland fylke: Astrid Aarhus *Byrknes* 19.–28. mai, og Charlotte *Spurkeland* 19. mai
For Troms fylke: Kristian Støback *Wilhelmsen* 19.–21. mai

Presidenten: Representanten Jenny Klinge vil fremsette et representantforslag.**Jenny Klinge (Sp) [10:01:20]:** På vegner av representanten Per Olaf Lundteigen og meg sjølv har eg gleda av å fremje eit representantforslag om å endre straffelova, slik at utleigar kan haldast ansvarleg ved ulovleg verksemd i lokale som blir leigd ut.**Presidenten:** Representanten Rasmus Hansson vil fremsette to representantforslag.**Rasmus Hansson (MDG) [10:01:51]:** Det vil jeg gjerne. Jeg vil først fremme et representantforslag på vegne av meg selv om en storsatsing på flytende vindkraft i Norge.

Jeg vil deretter fremme et nytt forslag på vegne av meg selv om å redusere det materielle forbruket i Norge til et bærekraftig og rettferdig nivå.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:26]

*Muntlig spørretime***Presidenten:** Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Vidar Helge-

sen, Monica Mæland og Ine M. Eriksen Søreide vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, som er fra representanten Else-May Botten.

Else-May Botten (A) [10:02:56]: Mitt spørsmål går til næringsministeren.

Norske arbeidstakere merker nå en mer usikker situasjon i arbeidsmarkedet. Arbeidsledigheten er på 4 pst. Det er første gang på ti år. Frykten for massearbeidsledighet spres.

Daglig meldes det om nye oppsigelser. Oslo-baserte Subsea 7 varsler oppsigelse av 2 500 ansatte, mange av dem her i Norge. Familieeide Simon Møkster Shipping på Vestlandet flagger ut ett skip og legger to skip i opplag. 70 ansatte sies opp – i all hovedsak sjøfolk som settes på land.

De som står oppe i denne situasjonen, har forventninger til at regjeringen tar politiske grep og gjør sin del. Det eneste vi ser i revidert, er at regjeringen tar grep for å dempe skadevirkninger etter eget budsjett og endelig innser at det var feil å kutte i ordningene i permitteringsregulverket. For de ansatte som allerede har mistet jobben sin, kommer snuoperasjonen for sent, og bedriftene har mistet verdifull kompetanse. Regjeringens medlemmer snakker om omstilling i næringslivet som skal gi norsk økonomi flere bein å stå på, men tiltak som stimulerer til ny vekst, uteblir.

Samtidig ser vi at regjeringens kutt i budsjettet også er innenfor viktige virkemidler – som Innovasjon Norge, som må nedbemanne. Er det sånn at næringsministeren er sikker på at hun gjør nok i denne situasjonen?

Statsråd Monica Mæland [10:04:31]: Den situasjonen vi er inne i nå, er alvorlig. Det opplever alle dem som rammes, alle lokalsamfunn, alle dem som mister jobben sin. Men det er også en lenge varslet omstilling. Derfor la regjeringen allerede i budsjettet for 2013 til grunn en politikk for å styrke næringslivets evne til omstilling. Det handler om reduserte skatter og avgifter. Næringslivet i hele landet melder om at det hentes ut penger fra bedriftene for å betale bl.a. formuesskatt. Familieeide bedrifter ble rammet av arveavgiften. Det handler om en stor satsing på samferdsel, og det handler ikke minst om en stor satsing på kunnskap, kompetanse og næringsrettet forskning.

Helt konkret: Når det gjelder Innovasjon Norge, har de gjennom to budsjetter nå fått styrket sine programmer med flere hundre millioner kroner.

Det er svaret på den omstillingen vi må gjennom: Vi må legge til rette for nye arbeidsplasser. Derfor jobber vi med en gründerplan, derfor jobber vi med å styrke ordninger som gjør at flere kan starte egen bedrift. Og så er det slik at vi ikke er i en situasjon hvor vi nå med en tiltakspakke skal reparere den situasjonen vi er i. Vi må legge til rette for omstilling og nye arbeidsplasser på nye områder – og det gjør vi.

Else-May Botten (A) [10:05:58]: Statsråden sier at det er en lenge varslet situasjon, men det er jeg veldig uenig i. Det er en situasjon som har gitt en ganske rask nedgang i oljeprisen, og det oljeomslaget har slått ganske tøft inn i arbeidsmarkedet. Regjeringen snakker også hele tiden om omstilling, men gjør minimalt, så hvis det var så lenge varslet, hvorfor hadde man ikke da virkemidler klare? Man svarer at formuesskatten skulle være vekstfremmende, men hvor mye vekst har vi fått etter de enorme kuttene vi har hatt?

Det som er bra når det gjelder revidert, er at man kommer med bevilgninger til Sørlandslaben. Det er vi veldig glade for, for det handler om forskning og innovasjon, men vi mener det er viktig å åpne verktøykassen, ta den i bruk og ikke la den ruste. Så hva er det næringsministeren vil gjøre med tanke på å ta verktøykassen i bruk?

Statsråd Monica Mæland [10:06:34]: Mitt poeng var at alle vet og har visst at vi har en todelt økonomi. Alle vet at vi har vært ekstremt sårbare. Alle så kostnadskuttene som kom innenfor olje- og gasssektoren. Det som er kommet brått, er endringene i oljeprisen, og at endringene skjer raskere enn vi trodde. Men dette la vi til grunn allerede i budsjettet for 2013. Det er videreført i budsjettet for inneværende år.

Alle bedrifter jeg møter, melder om kostnadsutfordringer. Da er skatt og avgift en av de utfordringene, og det har vi gjort noe med. Det aller viktigste vi kan gjøre – og det gjør vi – er å fylle på programmer som inviterer til forskning og utvikling i regi av bedriftene selv. Derfor er bl.a. BIA økt med flere hundre millioner. Miljøteknologiordningen, FORNY2020 – det er en rekke ordninger som gjør at vi skal få til forskning og utvikling.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Truls Wickholm.

Truls Wickholm (A) [10:08:06]: Statsråden sier at situasjonen har vært lenge varslet, men i sine statsbudsjett og i statsbudsjettet for i år satser regjeringen først og fremst på skatteletter til dem med mest. Det har de gjort istedenfor å prioritere skikkelige permitteringsordninger, kraftfulle tiltak mot ledighet og tiltak for barn og eldre i kommunene. Til tross for at Finansdepartementet selv skriver at denne typen skattetilak har liten eller ingen effekt for å fremme vekst, har regjeringen – antagelig da basert på egen høyreideologi – begrunnet skattekuttene med at de vil være vekstfremmende for norsk næringsliv. Når vi nå ser på situasjonen vi er inne i, mener næringsministeren virkelig at vi nå kan se effektene av de store kuttene, at skattekuttene har hatt et bidrag for veksten i norsk økonomi?

Statsråd Monica Mæland [10:08:59]: Jeg møter næringslivet i hele landet hver eneste uke. De melder om et stort problem når det gjelder kostnadsutfordringer. Vi har altså veldig mye høyere kostnader enn dem vi konkurrerer med. En av de kostnadene er skatter og avgifter, og et samlet næringsliv melder at de kostnadene må ned, de må

harmoniseres med de land vi konkurrerer med. Det har regjeringen gjort noe med, og det mener jeg er riktig.

Samtidig satser vi på samferdsel – varer, tjenester og mennesker må fortære fram. Vi gjennomfører også en historisk satsing på næringsrettet forskning, slik at næringslivet selv står for den utviklingen vi trenger i bedriftene. Jeg mener disse satsingene er viktige.

Det som har skjedd brått, er altså endringene i oljepris. Det er selvfølgelig veldig alvorlig for dem som nå opplever å bli sagt opp fra jobben, og derfor reverserte vi nå permitteringsreglene, og vi setter i verk flere tiltaksplasser.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgingsspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:10:11]: Det var godt å høre at det var litt kraft igjen i stemmen til komitékollega Wickholm etter 1. mai – det er betryggende.

Jeg er enig i at det – som regjeringen har lagt opp til, i fellesskap med samarbeidspartiene – på lang sikt er riktig retning for omstilling å sørge for at vi har arbeidsplasser og næringsliv som møter morgendagen.

I Stortinget i går fikk Kristelig Folkeparti flertall for at regjeringen skal fremme en egen melding om industrien, nettopp for å sikre grunnlaget for også andre deler av næringslivet enn det vi har lent oss vel mye på, nemlig oljenæringen.

Så ser vi at det fra Norsk Industri kommer varsler om at de anser at ledigheten kan gå opp til 200 000. Det er veldig langt fra det regjeringen anslår i revidert budsjett. Mitt spørsmål er: Hva mener statsråden er grunnen til en så forskjellig virkelighetsforståelse hos dem som jobber i industrien, og hos regjeringen?

Presidenten: Taletiden er ute. Statsråd Mæland – vær så god.

Statsråd Monica Mæland [10:11:22]: Det er alltid vanskelig å spå om framtiden.

Det vi vet om arbeidsmarkedet, er at det er høyt kompetent arbeidskraft som blir ledig, men som også får jobb igjen. Vi vet også at vi har mindre arbeidsinnvandring enn tidligere. Noen vil også flytte ut. Så det er et arbeidsmarked i stor bevegelse. Derfor tror jeg det er veldig vanskelig å si noe om hvor vi er neste år på denne tid. Men Finansdepartementet har lagt til grunn en ledighet på 4,2 pst. – hvis jeg husker dokumentet riktig – og det baserer seg på stor fleksibilitet i arbeidsmarkedet.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:12:05]: Det var urovekkende tall som kom i revidert budsjett i går. Arbeidsledigheten stiger, utsiktene er til dels mørke. Regjeringens svar er ord som «robust», «omstilling» og «forutsigbarhet». Problemet er at disse ordene etter hvert brukes så flittig og så ukritisk at de mister sitt innhold. Jeg opplever heller ikke at regjeringen evner å fylle dem med innhold.

Regjeringen har kuttet i Innovasjon Norges bransje-

rettede programmer – i marint program, i maritimt program og i reiselivssatsingen er det kutt. I tillegg har denne regjeringen brukt 43,5 mill. kr på å bli kvitt 40–55 årsverk i Innovasjon Norge. Det måtte en tilleggsbevilgning til for å bli kvitt disse folkene.

Mitt spørsmål er: Når en ser utsiktene nå, hadde det ikke vært klokt å beholde folkene og kompetansen i Innovasjon Norge?

Statsråd Monica Mæland [10:13:05]: Innovasjon Norge er en stor organisasjon, og deres administrasjonsbudsjett har vokst kraftig gjennom de ti årene de har vært i drift.

Det vi har prioritert, er kunderettede og brukerrettede programmer. Det betyr at vi har økt med flere hundre millioner til BIA og til FORNY2020 – landsdekkende programmer hvor alle inviteres inn. Vi ønsker at Innovasjon Norge skal bruke mer tid på kundene og mindre tid på administrasjon. Det er viktig å effektivisere også i offentlig sektor. Det opplever jeg at også Innovasjon Norge er enig i.

Presidenten: Pål Farstad – til oppfølgingsspørsmål.

Pål Farstad (V) [10:13:53]: En viktig strategi for å bekjempe økende ledighet er å stimulere til og legge til rette for at flere av dem som blir ledige, bruker sin kunnskap til å starte for seg selv eller starte nye bedrifter – kort sagt legge til rette for flere gründere. Jeg er glad for at LO har fått opp øynene for at nettopp det at flere blir gründere, er en riktig strategi. LO ser at det finnes stadig flere selvstendig næringsdrivende som også er LO-medlemmer. Et viktig element for at flere skal bli gründere og selvstendig næringsdrivende, er at de sosiale rettighetene for denne gruppen bedres. Her er Venstre og LO på lag.

Spørsmålet er om statsråden også vil være med på dette laget, eller om regjeringen bare viderefører den forrige regjeringens politikk, som i beskjedne grad hadde oppmerksomhet på dette – vi snakker da om sosiale rettigheter.

Statsråd Monica Mæland [10:14:54]: Denne regjeringens oppgave er å legge til rette for nye arbeidsplasser – flere gründere, flere som tør og kan starte egen bedrift. Det er vi helt enig i. Det vi har sett de siste årene, er at Norge har fått stadig færre gründere, færre som starter egen bedrift, og vi ser også at vi ligger langt under OECD-gjennomsnittet. Det har vi tenkt å gjøre noe med. Derfor har vi varslet at vi skal lage en gründerplan. Det er altså en plan for hvordan vi på mange ulike områder med ulike tiltak kan legge til rette for flere gründere, for det trenger vi.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:15:38]: Regjeringen er veldig flink til å snakke om omstilling, men det skjer jo veldig lite. Jeg står her med ett av mange innspill som regjeringen har fått i løpet av våren. Dette er fra Abelia, Norsk Industri, Norsk olje og gass og Tekna, som tok til orde

for en ordentlig innsats for teknologioverføring fra petroleumssektoren til andre deler av norsk næringsliv i revidert. Det er ett av mange innspill det er vanskelig å se noe igjen av i det reviderte nasjonalbudsjettet som regjeringen har lagt fram, der det virker som om regjeringen ikke ser på den voksende arbeidsløsheten som en overordnet oppgave å ta fatt i akkurat nå.

Det er kommet mange innspill om behovet for tiltak for teknologioverføring, som vil være det mest konkrete vi kan gjøre for omstilling. Hvorfor gjør ikke regjeringen mer for å gjøre dette i praksis? Regjeringen har en retorikk for omstilling. Når skal regjeringen få en politikk for omstilling?

Statsråd Monica Mæland [10:16:37]: Vi er helt uenig i den virkelighetsbeskrivelsen representanten her gir. Omstilling er ikke noe man vedtar i et regjeringsnotat. Det er noe man faktisk må gjøre noe med. De innspillene vi har fått fra næringslivet siden vi tiltrådte, er veldig tydelige: Sats på samferdsel, kutt skatter og avgifter, gjennomfør forenklinger og sats på næringsrettet forskning. Det gjør vi. Vi ser også på alle innspillene som kommer. Vi følger situasjonen veldig nøye, men vi lytter i aller høyeste grad til næringslivet og de innspillene som kommer. Derfor har vi også gjennomført det i de budsjettene vi har lagt fram og fått flertall for.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:17:26]: Mitt spørsmål går også til næringsministeren og gjelder regjeringens forslag til å gjøre søndager om til vanlige hverdager.

Søndagsåpne butikker er en sak med mange sider og med sjeldent mange aktører som synes at regjeringens forslag er en dårlig idé. Robert Ingvaldsen er høyskolelektor ved Handelshøyskolen BI i Bergen. Han er tidligere kjøpesenterleder og underviser i varehandel. Han ga oss nylig i Bergens Tidende elleve grunner for søndagsstengt, elleve grunner for å beholde dagens ordning. Han begrunner sitt råd bl.a. med næringspolitiske argumenter og ved å vise til at næringen selv ikke ønsker endringene i dagens regelverk, at de frykter høyere priser, og at omsetningen ikke vil øke, men spres over flere åpningstimer. Han viser også til den risikoen det er for økt fraflytting fra distriktene, og at det er noe man allerede ser konturene av i Danmark.

Regjeringen peker også i sitt høringsnotat på at regjeringens forslag til endringer kan føre til større og færre vareutsalg, og at mer av handelen flytter inn i kjøpesentre. Regjeringens forslag kan ifølge departementet føre til en omstrukturering i bransjen og en avskalling av de minst lønnsomme bedriftene. Mange av distriktsbutikkene er vel blant de minst lønnsomme bedriftene, der marginene er veldig små.

Dersom lokalbutikkene legges ned, forsvinner også mye av grunnlaget for bosetting i lokalsamfunnene, og det er bred politisk enighet om at distriktsbutikkene har stor betydning for å opprettholde bosettingen. Kristelig Folkeparti mener derfor at det er uklokt å liberalisere regelverket

og dermed legge til rette for en utvikling som kan svekke bosetting i distriktene.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er det et mål for regjeringen at de minst lønnsomme bedriftene legger ned? Er det en ønsket effekt at distriktsbutikker forsvinner? Og: Er regjeringens politikk å legge til rette for mer handel på kjøpesentre og mindre i småbutikker og i sentrum?

Presidenten: Det er vel et spørsmål om dette er innenfor statsrådens konstitusjonelle ansvar, men jeg overlater til statsråd Mæland å ta stilling til det.

Statsråd Monica Mæland [10:19:34]: Endringer i lov om helligdager ligger innenfor kulturministerens område, men jeg er ansvarlig for konkurransepolitikk, og dette er i aller høyeste grad konkurransepolitikk. Så svaret på spørsmålet er kort og godt at regjeringen ønsker mer konkurranse og likere konkurranse. Det vil søndagsåpne butikker føre til.

Jeg er godt kjent med Kristelig Folkepartis synspunkt på dette og har selv sagt respekt for det. Det er slik at vi i dag har søndagsåpne butikker, men det er basert på antall kvadratmeter, geografisk, hvor man bor i landet, og hvilket varesortiment man har. Man kan altså selge utemøbler på søndager, men ikke innemøbler.

Vi ønsker mer konkurranse. Det har mange andre land gode erfaringer med. Jeg registrerer også at de søndagsåpne butikkene vi har på under 100 m², er fulle av mennesker hver søndag, så behovet for dette synes også å være til stede.

Så registrerer jeg at næringen selv ikke ønsker det. Det synes jeg ikke er så veldig finurlig. Dette endrer jo konkurransebetingelsene, og det skulle bare mangle at man ikke da fremmer synspunkt som ivaretar de betingelsene man har i dag.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:20:43]: Takk for svaret.

Jeg registrerer at statsråden ikke legger veldig mye vekt på det næringen selv sier. Det er ikke et rop i næringen om at vi skal gjøre denne endringen, og det er heller ikke et rop blant de ansatte i denne næringen om å kunne få lov til å jobbe enda mer på søndager.

Jeg ser også at regjeringen forsøker å begrunne det med at dette er valgfritt, det er jo ingen som skal tvinge disse til å holde åpent på søndager. Men så vet vi at tribuneeffekten vil slå inn – når én åpner, må alle andre åpne. Slik fungerer markedskreftene. Og hvis man også velger å bruke Venstres modell, hvor kommunene skal bestemme, er det enda mer konkurransevidende, for hvordan skal man da som kommunepolitiker kunne motstå fristelsen til å åpne på søndager hvis nabokommunene gjør det? Ser statsråden utfordringer i den typen argumentasjon?

Statsråd Monica Mæland [10:21:55]: Jeg registrerer at det er ulike syn på dette, og det er ulike tanker om hva dette faktisk vil føre til. Jeg er opptatt av at vi får mer konkurranse, likere konkurranse og legger til rette for det at dagliglivet for de fleste av oss er annerledes enn det var

for noen år siden. Det var en kamp å holde butikker åpne etter kl. 17.00 og å få utvidet lørdagshandel i sin tid også. Å legge til rette for flere kanaler på tv var også en kamp. Vi har vært gjennom mange av disse.

Jeg tror altså at dette vil være et bra tiltak. Jeg tror det vil føre til et større mangfold, og det vil føre til økt konkurranse, og det mener jeg er bra.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Line Henriette Hjemdal.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:22:37]: Vi har hørt litt om hva søndagsåpne butikker kan gi av utfordringer for distriktene, men Bergen kommune er en kommune som statsråden kjenner godt. Der sier ni av ti næringsdrivende i Bergen sentrum at de er imot søndagsåpne butikker. Bjørn Olsen, som er butikkeier, sier:

«Jeg skjønner ikke at verdipartiet Høyre vil ta fra samfunnet den eneste pustepausen i uken.»

Statsråden er opptatt av mer konkurranse, av lik konkurranse. Men daglig leder av Bergen Sentrum, Steinar Kristoffersen, sier det slik:

«Forslaget fører til at de som driver spesialforretninger vil få økte kostnader uten at det er utsikt til større omsetning.»

Lik konkurranse, økt konkurranse – ja, men det ender jo med at noen må gi seg i denne konkurransen. Ser statsråden det?

Statsråd Monica Mæland [10:23:36]: Jeg tror at vi uansett utvikling vil se endringer også i dagligvare- og detaljhandelen. Det er klart at enhver endring i konkurransereglene kan føre til endringer i næringslivet.

Det er alltid hyggelig når Bergen blir nevnt. Bergen er en av de største turistdestinasjonene vi har i Norge. De får likevel ikke ha søndagsåpne butikker, mens Geilo som turistdestinasjon får det. Dette forteller noe om det regelverket vi har, og hvordan det forskjellsbehandler store og små turistdestinasjoner. Jeg registrerer at det er ulike synspunkter på dette. Bergen søkte i sin tid om å få ha søndagsåpne butikker, men fikk det ikke fordi dette var opp til Fylkesmannens skjønn.

Presidenten: Trond Giske – til oppfølgingsspørsmål.

Trond Giske (A) [10:24:26]: Varehandelen er en av våre største næringer og sysselsetter 300 000–400 000 mennesker, så dette er i høyeste grad næringspolitikk.

Statsråden sier at regjeringen lytter til næringslivet. Vel, det gjorde man ikke da man reverserte permitteringsregelverket – svekket det – i en omstillingsfase. Man lyttet ikke da man innførte mer liberale regler for at utenlandske selgere skulle kunne betale mindre moms på salg over nett til Norge, man lyttet ikke til næringslivet da man innførte plastposeavgiften, og man lytter heller ikke når det gjelder dette med søndagsåpne butikker.

Det som er det største paradokset, er at regjeringen hvert år gir 40 mill. kr i statsstøtte til distriktsbutikker gjennom Merkur-programmet for å opprettholde distrikts-

butikkene, og så skal man gjennomføre en lov som systematisk vil legge ned distriktsbutikkene og sentralisere varehandelen på søndager til de store sentraene.

Synes næringsministeren det er fornuftig næringspolitikk med loven å svekke distriktsbutikkene og så med statsbudsjettet å subsidiere distriktsbutikkene?

Statsråd Monica Mæland [10:25:33]: Jeg er uenig i premissene for spørsmålet. Det er ikke nødvendigvis noen sammenheng mellom distriktsbutikkene og sentrale butikker hvis man holder åpent om søndagene, det er altså ikke gitt. Det er mange synspunkter rundt dette, og det er veldig mange meninger om det.

Jeg mener at økt konkurranse er bra. Jeg mener det er bra å legge til rette for at de fleste av oss lever et annet liv enn det vi gjorde for 10, 20 og 30 år siden; det ser i hvert fall slik ut i de søndagsåpne butikkene jeg frekventerer om søndagene. Så jeg mener at dette kan være et bra tiltak.

Så er det jo slik at vi lytter til næringslivet når vi kutter i skatter og avgifter, når vi øker samferdselsbudsjettet, når vi gjennomfører forenklinger. Men det betyr ikke at vi gjør alt næringslivet sier, og det har heller aldri vært vår mening.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:26:30]: I et tidligere svar ble det henvist til at dagens ordning var feil fordi en kan selge utemøbler på søndager, men ikke innemøbler på søndager, og det syntes ikke konkurranseministeren var en god idé. Da er mitt spørsmål: Hva er det som ligger til grunn for at regjeringen mener at på 1. mai, på annen påskedag og på annen pinsedag er det rett å selge utemøbler, men ikke innemøbler? Kan statsråden gi en konkurransemessig vurdering av den konklusjonen hun der har trukket?

Statsråd Monica Mæland [10:27:06]: Utgangspunktet vårt er å skape mer konkurranse, men det blir ikke fullt ut, og det er jo i erkjennelsen av at endringer av denne type ville innsnevre dagens ordning, og det har vi altså ikke ønsket. Så tolv dager i året vil det fortsatt være forskjellsbehandling, men det vil være mye mindre enn i dag.

Og så var det ikke bare utemøbler og innemøbler. Det er altså slik at hvis man selger dagligvarer, kan man holde åpent hvis man har under 100 m². Hvis man har over 100 m², kan man det ikke. Hvis man er på Geilo, kan man handle på søndager, hvis man er i Oslo, kan man det ikke. Så det er en gjennomført forskjellsbehandling, på ulike sortimenter, ulike steder i landet, og det gjør vi noe med, men ikke fullt ut.

Presidenten: Kirsti Bergstø – til oppfølgingsspørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [10:27:57]: Ettersom regjeringen selv ikke utreder konsekvensene av sin egen politikk, har Handelens samarbeidsutvalg fått konsultentselskapet DAMWAD Norge til å undersøke konsekvensene av søndagsåpne butikker. Deres funn viser at mer enn 22 000 ansatte i varehandelen vil kunne miste jobben med søndagsåpne butikker. Liberalisering av lovverket vil føre til økte

kostnader, bl.a. til lønn, mens den totale omsetningen for bransjen vil stå stille. Alle butikkene vil holde åpent for nettopp ikke å tape i konkurransen, og av samme grunn vil heller ingen legge på prisen. Dermed vil lønnsomheten gå ned. Man vil kunne få så mye som 9 mrd. kr mer i økte lønnsutgifter, og de minst lønnsomme må legge ned først.

Mener næringsministeren at nedlagte butikker i distriktene, økt konsentrasjon av store kjeder og 22 000 arbeidsløse i varehandelen er god næringspolitikk?

Statsråd Monica Mæland [10:29:01]: Økt konkurranse er god næringspolitikk, og likere konkurranse er god næringspolitikk.

Så konstaterer jeg at det er ulike synspunkter – det gjøres ulike undersøkelser på dette – men vi vet også at andre land lever veldig godt med dette.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:29:34]: Spørsmålet mitt går til forsvarsministeren. Under NATO-møtet i Wales i fjor vart det signalisert at det var vilje til å auke investerings- og løyvingane til Forsvaret. NATO sette seg som mål at medlemslanda skal auke forsvarsbudsjetta sine til svarande om lag 2 pst. av BNP. Det siste året har vist at sikkerheitssituasjonen kan endre seg raskt. Dette er òg ein viktig grunn til at Senterpartiet, som fyrste parti, på landsmøtet vårt gjorde vedtak om at Noreg må syte for eit lyft for forsvaret vårt og oppfylle NATOs mål. I statsråden sitt oppdrag til forsvarssjefen sitt fagmilitære råd har ho spesifisert føresetnaden forsvarssjefen skal nytte i planlegginga si av Forsvaret fram til 2030. Eit kompensert vidareført 2015-budsjett og eit budsjett med 0,5 pst. årleg vekst i høve til dette er det beskjedne budsjettnivået forsvarssjefen skal leggje til grunn. Regjeringspartiet Framstegspartiet, som har finansministeren, vedtok på den andre sida på sitt landsmøte at Noreg innan 2020 skal bruke 2 pst. av brutto nasjonalinntekta på Forsvaret. Det tilseier at budsjettet må aukast med om lag 50 pst., til nærare 70 mrd. kr, i løpet av dei komande fem åra – ei ambisjos målsetjing.

Korleis vurderer statsråden verdien av råda ho vil få frå forsvarssjefen når analysen hans er basert på beskjedne budsjettrestriksjonar som bryt så fundamentalt med vedteken politikk og ambisjonar for det regjeringspartiet som sit med finansministeren?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:31:20]: Jeg er glad for å få dette spørsmålet, for vi er nå i en fase der forsvarssjefen holder på å utarbeide sitt fagmilitære råd. Jeg vil få det overlevert i oktober, og så begynner regjeringa arbeidet med den nye langtidsplanen for Forsvaret.

Dersom representanten Navarsete leser oppdragsskrivet til forsvarssjefen, vil hun se at det består av tre deler når det gjelder økonomisk bane. Det ene er de to banene som skisseres – det er helt på linje med det som har vært gitt i tidligere oppdragsskriv til forsvarssjefer. Det har også blitt operert med budsjettnedgang i tidligere tider og at forsvarssjefen skal kunne planlegge for kutt i forsvarsbudsjettet. Det har vi fra vår side selvfølgelig ikke lagt inn. Men

jeg opererer også med en tredje bane, nemlig at forsvarssjefen utover disse to må vurdere hva som er nødvendig for å skape det forsvaret han mener at Norge trenger. Der har jeg en forventning om, og har lagt til grunn, at forsvarssjefen kommer til å være tydelig på sine behov. Det vil altså si at det er en tilleggsbane der han må utnytte det rommet som ligger der, til å forklare hva han mener man trenger for å opprettholde det forsvaret som trengs, i tillegg.

Jeg har siden jeg ble statsråd, vært veldig opptatt av særlig én problemstilling, som jeg opplevde at det ikke var noe gehør for i den tidligere regjeringa. Det er den særskilte pris- og kostnadsveksten som er i forsvarssektoren. Den er annerledes enn i andre sektorer, og den har store konsekvenser for måten vi framskriver budsjettene på, og måten vi driver realistisk planlegging på. Det jeg opplever nå, er at departementet og Forsvarets forskningsinstitutt, som har vært en god støtte her, for første gang har en omforent beskrivelse av hva det er som er de store kostnadsdriverne. Dette er et veldig viktig arbeid i planen for å kunne drive realistisk budsjettering framover, og jeg har store forventninger til det arbeidet som sluttføres.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:33:10]: Eg takkar for svaret. Det er ingen tvil om at dei endringane vi har sett i den sikkerheitspolitiske situasjonen, gjer det heilt nødvendig å tenkje annleis og nytt i måten vi lagar budsjetta på framover. I ein analyse som er skriven av tidlegare direktør i Forsvarets forskningsinstitutt Paul Narum og tidlegare forsvarssjef Sverre Diesen, vert det konkludert med at budsjettamma som er gitt som grunnlag for forsvarssjefen sitt fagmilitære råd, i realiteten vil medføre ei avvikling av nasjonalt basert forsvar i løpet av 10–15 år. Er det etter forsvarsministeren si vurdering svikt eller manglar i resonnementa og utrekningane som dei to har lagt fram, og i så fall kva type svikt og manglar ser forsvarsministeren i dette innlegget?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:33:57]: Dette hadde jeg gleden av å debattere med tidligere forsvarssjef Sverre Diesen på NRK-programmet Aktuelt i går, og jeg – som jeg også sa i mitt forrige svar – har sagt meg helt enig i en av forutsetningene i den analysen, nemlig at det er en særskilt kostnadsvekst i forsvarssektoren som bidrar til at selv om man over tid opprettholder budsjettene på det samme kronenivået, så vil kjøpekraften gå ned. Dette er også grunnen til at jeg har vært veldig opptatt av i min tid som statsråd å finne en omforent forståelse av hva det er som er driverne i denne kostnadsveksten, og hvordan man kan sørge for å bedre det forholdet.

Det hører også med til historien at tidligere forsvarssjef Sverre Diesen har advart mot dette i nær 20 år, dvs. at han har rettet den samme advarselen til den tidligere regjeringen, der det ikke har vært noen vilje til å gå inn i problemstillingen med den særskilte kostnadsveksten i forsvarssektoren. Det betyr jo også at det han og Narum beskriver i sin artikkel, er en utvikling som har gått over svært mange år.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:35:12]: Det er ingen tvil om at vi kommer til å stå overfor en interessant debatt om forsvarspolitikken framover. Den 19. april kunne NRK melde at forsvarssjefen har fått råd om å kutte i en rekke ulike baser i Nord-Norge. Ifølge NRK foreslås kystvaktbasen på Sortland nedlagt. Det samme gjelder Kystjegerkommandoens base i Harstad. Bardufoss og Andøya flystasjon foreslås nedlagt og den militære flyskoleseksjonen på Bardufoss. En gjennomføring av noe slikt ville jo ha ført til en radbrekking av en del av Forsvaret i nord. Høyres egen ordfører i Sortland har lite sans for forslagene og forteller at hun har en klar forventning om at regjeringen ikke kutter i Forsvaret i nord, men heller øker satsingen.

Hvordan vurderer statsråden de anbefalingene som Forsvaret åpenbart har fått om å legge ned mange av de militære basene i Nord-Norge?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:36:03]: Jeg kan ikke gå inn i hvilke råd forsvarssjefen har fått fra dem han har bedt om råd, og forsvarssjefen er også veldig klar på at det er ingen ting som er besluttet. Han mottar nå en rekke råd og innspill fra veldig mange ulike aktører, som han skal gjøre i den prosessen man nå er i. Han leverer han så sitt råd til meg i oktober, etter at han har trukket sine konklusjoner. Det er også viktig å understreke at det verken er fattet noen beslutninger, eller at det er noe grunnlag for å si noe om hva forsvarssjefen per nå kommer til å anbefale.

Når det er sagt, har jeg hele veien vært veldig åpen på at den omstillinga av Forsvaret vi nå står foran, kommer til å kreve tøffe valg og vanskelig beslutninger, og vi er også nødt til å vurdere hva som gir den beste operative effekten og evnen. Det kommer til å bli mange diskusjoner. Det skal det også være i disse prosessene, men vi har valgt å prioritere en styrking av det militære nærværet i nord, bl.a. ved at fregattene nå har hatt 42 seilingsdøgn i januar til mars i år, mot 14 i januar til mars i fjor.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgingsspørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [10:37:19]: La meg si at jeg har tillit til den prosessen som forsvarsministeren har igangsatt, med en ekspertgruppe som har gitt oss et viktig råd. Så kommer fagmilitært råd, og så skal jo Stortinget behandle dette neste år. Jeg håper vi kan få mest mulig enighet om denne saken. I den tida vi er inne i nå, vil jeg understreke behovet for stor enighet om disse spørsmålene.

Mitt spørsmål handler om hvilke reaksjoner forsvarsministeren har fått på budsjettet for inneværende år. Det som det kom sterke reaksjoner på, var det ekstra kuttet på 100 mill. kr. Det ble kalt effektivisering, men det er jo et reelt kutt. Nå har forsvarsministeren fått lov til å motta reaksjonene på det budsjettet som hun selv presenterte og fikk vedtatt i Stortinget rett før jul. Hvordan har dette ekstrakuttet på 100 mill. kr – og over det – blitt mottatt i forsvarssektoren?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:38:14]: Som representanten er godt kjent med, er det for alle virksomheter og alle departementer innført et effektiviserings- og avbyråkratiseringskrav som betyr at vi skal drive virksomhetene våre mer effektivt. Det betyr også at vi i forsvarssektoren har måttet gjøre nedjusteringer på det som handler om byråkratisering, og vi har skjermet driftsmidlene. Det er jo nettopp fordi det er en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform. Så har vi i 2015 økt budsjettet med 3,3 pst. på forsvarssektoren. Det er en økning som står i noe kontrast til det som har vært tilfellet i årene før, hvor gjennomsnittlig årlig økning var 0,21 pst., med nedgang i fire av årene. Vi kommer til å fortsette å øke forsvarsbudsjettene, men vi kommer også til å fortsette å effektivisere. Det er viktig. Vi skal bruke pengene våre på en mest mulig fornuftig måte, og vi skal vri pengene mer og mer i retning av operativ evne.

Så er jeg veldig enig med representanten Huitfeldt i at det er viktig at vi når langtidsplanen (presidenten klubber) kommer til Stortinget, får en omforent enighet ...

Presidenten: Statsråden får heller komme tilbake til det.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide: Ja.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:39:33]: Først vil jeg si at jeg synes det er veldig positivt at forsvarsministeren har bidratt til en mer realistisk forståelse av hva som er Forsvarets status p.t. Det har vært nødvendig, og det vil jeg gjerne gi honnør for.

Det er helt klart tøffe valg vi står foran. Forsvarssjefen har jo sagt at store grep er nødvendig. Det gjelder balansen mellom ressurser, oppgaver, ambisjonsnivå og operativ evne. Nå var tidligere talere inne på forsvaret i nord. Her kan det fort bli et spørsmål om operativ evne kontra en del av basestrukturen vi har i dag. Jeg vil ikke foregripe det som er råd og konklusjoner, men likevel vil jeg spørre: Hva er forsvarsministerens ambisjon og målsetting for militær tilstedeværelse i nord?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:40:36]: Det er et godt og viktig spørsmål. For regjeringa er tilstedeværelse i nord viktig av flere årsaker. Det ene er at det er et svært strategisk område for oss, og det er også viktig at vi har en normal tilstedeværelse også militært, både av våre egne styrker og av allierte styrker. Derfor øver og trener vi. Vi har i revidert nasjonalbudsjett lagt inn ekstra midler, slik at man får trent alle heimevernsområdene i HV-distrikt 17 i Finnmark og også hatt øvelser mellom Heimevernet og Hæren. Som jeg nevnte, har vi også økt tilstedeværelsen av fregatter for å kunne ha en mer kontinuerlig tilstedeværelse i nord.

Vi ser en økt russisk aktivitet – ikke så mye som f.eks. i østersjøområdet – men vi ser at aktiviteten er mer kompleks. Vi ser at man flyr og har en sjøaktivitet som er større og annerledes nå enn tidligere. Det viktige for oss

er å kunne følge med på denne aktiviteten og vite hva vi har å forholde oss til. En god situasjonsforståelse er – og kommer fortsatt til å være – svært viktig i nordområdene.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgings-spørsmål

Ola Elvestuen (V) [10:41:58]: En ting er størrelsen på budsjettet, og vi ser fram til det fagmilitære rådet. Noe annet er hvordan vi forholder oss til det som vi allerede har. Jeg har lest med interesse årsrapporten for 2014. Der står det når det gjelder materiell:

«I tråd med Forsvarsdepartementets retningslinjer for materiellforvaltning i forsvarssektoren skal Forsvaret avhende alt overflødig materiell og tilhørende systemer. Avhendingen inkluderer også reservemateriell, øvingsmateriell, reservedeler og spesielt verkstedmateriell som er bygd opp for å vedlikeholde hovedmateriellet.

I 2014 er overflødig materiell løpende blitt solgt og/eller destruert.»

Da blir mitt spørsmål: Er det klokt å ha en så generell avhending i en usikker situasjon, hvor en også kan komme i en situasjon hvor størrelsen på Forsvaret også når det gjelder mannskap, kan måtte variere i perioder?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:42:55]: Det avhendes kun det som er fornuftig å avhende, dvs. det man ikke lenger har bruk for.

Vi er i en situasjon etter relativt mange år med etterslep på en del områder, hvor vi ser utfordringer i reservedelssituasjonen f.eks. for fregattene. Derfor har jeg også gitt Forsvarsdepartementet et spesielt oppdrag om å se på den situasjonen. Det er noe som dels har sammenheng med at man da fregattene ble anskaffet på begynnelsen av 2000-tallet, valgte et vedlikeholdskonsept som gjorde at man ikke kjøpte inn reservedeler med en gang, men skulle vente og se hva behovet var. Da bygger det seg etter hvert opp et etterslep. På samme måte avhender vi også eiendom, bygg og anlegg. Vi har over en periode nå avhendet nær 2,8 millioner m². Hvis vi ikke hadde avhendet det, ville vi per i dag hatt behov for to milliarder mer i driftsutgifter for å kunne drifte dette.

Det som er viktig, er at vi nå har satt en midlertidig stopp i avhendingen, fordi forsvarssjefen i forbindelse med sitt fagmilitære råd vil se på helheten av det behovet vi har. Da er det fornuftig å sette en stopp inntil videre, til vi ser hva behovet er.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen – til oppfølgings-spørsmål

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:44:09]: I en tid med en omfattende sosial krise og omfattende velferdskutt i en rekke NATO-land i Europa, og med den urettferdigheten, den sosiale uroen og også risikoen for ustabilitet som det over tid fører med seg, hvor lurt er det egentlig å pålegge alle NATO-land et mål om å bruke 2 pst. av BNP på forsvar? Mener forsvarsministeren selv at det er det f.eks. Spania og Hellas bør prioritere i tiden som kommer?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [10:44:41]: Det er jo ingen som pålegger noen noe i NATO. NATO-landene er avhengige av konsensus for å fatte sine vedtak, og dette er en beslutning som på vanlig måte er fattet med konsensus mellom medlemslandene. Det er nettopp ut fra et ønske om å styrke forsvarsevnen etter at alle NATO-land over tid, og særlig etter den kalde krigen, har bygd ned sine forsvar.

Vi ser også nå at 21 av 28 NATO-land brukte mindre penger på forsvar i 2014 enn i 2008. Som NATOs generalsekretær Jens Stoltenberg nylig uttalte, er det selvfølgelig en utfordring at etter hvert som sikkerhetsutfordringene øker, synker budsjettene og ikke minst investeringene. NATO har et mål om 20 pst. investeringsandel – det overoppfyller Norge, og det er viktig fordi det vi investerer i i dag, kommer til å ha betydning for forsvarsevnen framover – mens snittet i NATO er 13 pst. Det betyr at hvis vi skal kunne legge til grunn at alle land skal kunne bidra med sitt også i et byrdefordelingsperspektiv, er det viktig at alle land også fortsetter å investere.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål, fra Pål Farstad – det er det ikke, det er fra Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande (V) [10:46:07]: Jeg hadde i hvert fall forberedt meg på det, for jeg har lyst til å spørre europaministeren om noe.

Det har vært valg i Storbritannia. Det var dårlig nytt for de liberale, men det er dårlig nytt også for Norge. Daily Express har en forside i dag som sier: «Cameron declares war on EU».

Fri bevegelse av arbeidskraft har vært en av de viktige delene av EU. Det har nå ført til debatt i mange land. Norge har EU som sin viktigste handelspartner. EØS-avtalen har vært kjempeviktig for Norge når det gjelder både tilgang til markedet og tilgang på arbeidskraft. Det har gitt oss en tilgang på arbeidskraft som det norske samfunnet ikke hadde klart å vokse uten. To tredjedeler av veksten i 2014 kom fra nettopp den typen arbeidskraft. Sektorer som er viktig for Norge, som bygg, tjenesteproduksjon, industri og forskning, hadde ikke fungert hvis vi ikke hadde hatt den frie bevegelsen av arbeidskraft. Den er med på å bygge velferden vår. Det hadde ikke vært mulig å bygge skolene våre, barnehagene våre og sykehusene våre hvis vi ikke hadde hatt den tilgangen på arbeidskraft. Det gir milliarder inn i statskassen.

Søsterpartiet til Høyre sier at de nå skal bruke sin enerådende makt – uten å ha liberalere som klamp om foten – til å nedkjempe de frie bevegelsene i EU. De vil utvide mulighetene for å kaste arbeidssøkende ut av landet etter seks måneder, kutte i alle tjenestene knyttet til det man bygger seg opp som arbeidstaker i et land, ha andre restriksjoner på frie bevegelser og lettere få til utvisninger. Det kan også få store følger for Norge hvis Cameron får gjennomslag for dette i EU-systemet.

Hva vil regjeringa gjøre for å stoppe Cameron?

Statsråd Vidar Helgesen [10:48:10]: Jeg takker for spørsmålet, som jo avdekker et høyt ambisjonsnivå. Det skal vi ha, og det har vi i europapolitikken.

Jeg vil først klargjøre at selv om det konservative partiet i Storbritannia er et søsterparti til Høyre i internasjonal sammenheng, er de faktisk ikke det i EU-sammenheng og europeisk sammenheng, fordi de har meldt seg ut av Det europeiske folkeparti, som Høyre er med i. Det er ikke noe vi ser blidt på, for vi mener at Storbritannia hører med i et tett europeisk samarbeid, vi mener at Europa blir sterkere hvis Storbritannia er med i EU, og vi mener ikke minst, med tanke på den nye sikkerhetspolitiske situasjonen, at et sterkere Europa, som amerikanerne ønsker seg innenfor NATO, er mye vanskeligere å oppnå hvis britene går ut av EU. Derfor har vi også lagt vekt på at debatten om EU i Storbritannia burde dreie seg om mer enn – og viktigere spørsmål enn – arbeidsinnvandringen.

Men når det gjelder arbeidsinnvandringen, har representanten Skei Grande helt rett i at den har tjent Norge meget vel. Norge er et av de landene i Europa som har høyest andel arbeidsinnvandrere fra EØS-området. Av EU-landene er det bare Luxembourg som har en høyere forholdsvis andel av sin arbeidsstokk som er arbeidsinnvandrere. Det er ikke minst tilfelle i Distrikts-Norge at de arbeidstakerne bærer arbeidsplasser, og bærer velferden. Derfor er dette veldig viktig for oss.

Det er også slik at britisk økonomi har tjent godt på arbeidsinnvandringen. Vi vil i tiden fremover gå i ytterligere dialog med britene og ikke legge skjul på at samtidig som britene selv må bestemme sin egen fremtid i Europa, ønsker vi, ut fra norske interesser, at Storbritannia fortsatt er med, og at den frie bevegelse av arbeidskraft ikke undermineres.

Trine Skei Grande (V) [10:50:18]: Valget i Storbritannia stiller seg i en rekke av valg som skjer i Europa nå, på en nasjonalistisk bølge. Og det er ikke bare det skotske valget, det er også valget i England. Det stiller seg i rekken av det som både er fløyer av ytterste høyre og ytterste venstre – fløyer som vokser på en nasjonalistisk bølge rundt omkring i europeiske land. Ja, i går sa også Cameron at han skulle melde Storbritannia ut av EMK fordi det ikke lenger var viktig for Storbritannia å være en del av det europeiske menneskerettighetssystemet.

Jeg vil at vi skal ha en regjering som er aktive i kampen for de verdiene som har skapt mye velferd i Europa, og at vi har de bevegelsene som også er med på å danne grunnlaget for den norske veksten. Så jeg vil spørre igjen: Vil statsråden gjøre noe aktivt for å bekjempe de ideene som her kommer, som vil påvirke norsk økonomi sterkt?

Statsråd Vidar Helgesen [10:51:23]: Jeg har allerede vært aktiv i forhold til den britiske EU-debatten ved å holde en tale som vakte en viss oppmerksomhet der borte for ikke så lenge siden, hvor nettopp mitt budskap var at Europa nå trenger å være sterkt, ikke minst i den nye sikkerhetspolitiske situasjonen. Europa trenger økonomisk bærekraft og konkurransekraft, og på begge de områdene vil britisk deltakelse være viktig. Europa trenger å styrke seg også som et verdifelleskap.

Vi ser med bekymring på signalene om britisk brudd med Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. Det er

jo et paradoks at dette kommer i året da vi feirer 800 år med Magna Carta, som britene ga oss, hvor rettsstatsprinsippet ble slått så ettertrykkelig fast.

Det skal ikke være noen tvil om at denne regjeringen vil stå opp for de felleseuropeiske verdiene som tjener Norge, og som tjener Europa, og at vi mener at britene også har en viktig rolle å spille i så måte.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først representanten Ola Elvestuen.

Ola Elvestuen (V) [10:52:40]: Det har vært valg i Storbritannia, men det er også mange andre land i Europa hvor man har høyrepopulistiske partier som vokser fram, og det er også høyreekstreme partier eller bevegelser som vokser fram. Men det er også noen partier som har en statslederposisjon. Jeg tenker da på Ungarn, med deres statsminister Viktor Orbán, som jo i fjor uttalte at han ønsket å bygge det han kalte et illiberalt demokrati, og mente at dette var mulig innenfor de rammene som er i EU. Dette er i høyeste grad bekymringsfullt, og mitt spørsmål til statsråden blir da: Hva gjør Norge for å sikre liberale verdier innenfor EU og også for å motarbeide denne type tendenser?

Statsråd Vidar Helgesen [10:53:37]: Vi er svært opptatt av og svært bekymret over utviklingen i flere europeiske land, hvor populistiske, ekstreme og ytterliggående partier får fotfeste. Vi er bekymret også fordi vi vet at dette er en utvikling som tilskyndes av krefter i Europa og EUs nære omland som ikke vil det europeiske fellesskapet og det transatlantiske fellesskapet vel.

Så er vi også bekymret over at det på regjeringnivå i et EU-land som Ungarn kommer så klare signaler i illiberal retning. Derfor har vi gått tydelig ut mot den politiske utviklingen vi ser i Ungarn, og vi har gått tydelig ut med at EU bør håndtere Ungarn på en mer kritisk måte. EU har redskaper til sin forføyning som de kan sette inn mot Ungarn, og vi er i fortsatt dialog med EU om dette, selv om vi registrerer at det er motvilje mot å ta robuste tiltak mot et medlemsland.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgings-spørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [10:54:49]: Vi er jo enige om hvor viktig det er med arbeidsinnvandring, men når vi ser på valget i Storbritannia, har man diskutert arbeidsinnvandring – og vi er helt uenige – men det har også vært en diskusjon om trygdeflukt. Jeg har ikke uten videre vært helt enig i de forslagene som har vært fremmet, men det er jo en diskusjon i flere europeiske land omkring dette, for man kan motta trygdeytelser på ett nivå, som er tilpasset det landet man jobber i, og så tar man det med seg til sitt hjemland.

Hva er europaministerens kommentar til denne diskusjonen? Og hva er norske posisjoner omkring diskusjonen her?

Statsråd Vidar Helgesen [10:55:28]: Dette er en viktig debatt, for det er jo slik at fri bevegelse av arbeidskraft er et grunnleggende EU-prinsipp, og mange felles regler er bygget opp rundt det, samtidig som velferdsordninger fortsatt er et nasjonalt ansvar. Men når det gjelder ytelser som tjenes opp gjennom arbeid, møtes jo disse to regelsettene, det europeiske og det nasjonale, og da får man en diskusjon i mange land om velferdseksport.

Fra norsk side er altså hovedbildet at vi tjener stort på arbeidsinnvandring. Vi ser også at det er behov for en diskusjon i Europa om velferdseksport. En del regler mener vi man bør kunne vurdere, og vi er nå tilfreds med at Europakommisjonen har startet en konsultasjonsprosess. Vi har spilt inn der at blant de tiltakene Europakommisjonen har ment kan være aktuelle, mener vi kostnadsjustering er en mulig ting å vurdere. Men vi ønsker å ta den diskusjonen i en europeisk ramme og ikke bare i en norsk ramme.

Presidenten: Geir S. Toskedal – til oppfølgings-spørsmål.

Geir S. Toskedal (KrF) [10:56:46]: Både spørsmålsstilleren og statsråden peker på de positive sidene ved arbeidsinnvandringen og den frie flyten som Schengenavtalen har gitt. Det var bakgrunnen for spørsmålet.

Jeg skal la spørsmålet om Cameron ligge, men jeg vil se litt på forholdene i norske kommuner rundt dette, den utfordringen det har gitt kommunene med skole, helse, svart arbeid, barnehage, språkproblemer, sosial dumping, arbeidstillatelse osv. Det har gitt oss en del utfordringer. Og for å gå rett på spørsmålet: Foregår det en samordning og evaluering av disse utfordringene i EU, og deltar Norge der med sine erfaringer?

Statsråd Vidar Helgesen [10:57:35]: Meg bekjent skjer det ingen evaluering av erfaringene på kommunalt nivå med håndteringen av disse spørsmålene, men det skjer nå en diskusjon om forholdet mellom en fri bevegelse og velferdsytelser og eksport av velferdsytelser. Bildet i Norge er – det er korrekt – at kommuner har hatt utfordringer, og at det har skjedd veldig store forandringer på veldig kort tid i mange kommuner. I små kommuner er kanskje 10–15 pst. av innbyggerne i dag fra EU-land, mens man for ti år siden knapt hadde noen. Da er det klart at det oppstår utfordringer med tanke på språk, i skole, i helsevesen osv. Men hovedbildet er at kommunene har håndtert dette meget godt, og at tilstrømningen av arbeidsinnvandrere anses i kommunene som en kjemperessurs som bidrar veldig positivt til å opprettholde befolkningstallet og opprettholde konkurransekraft i lokalt næringsliv.

Presidenten: Liv Signe Navarsete – til oppfølgings-spørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:58:54]: I diskusjonen om liberale rettar i Europa framstår Spania som eit trist døme. Høgrepartet Partido Popular har nytta fleirtalet sitt til å få vedteke ei lov som frå og med 1. juli vil gjere det mogleg å bøtleggje demonstrantar med om lag 5 mill. kr.

Nauda og protestane i Spania sine gater kjem i stor grad av EU sin feilslåtte politikk, sitt feilslåtte prosjekt. Det marknadsliberale prosjektet set arbeidarar i heile Europa i konkurranse mot kvarandre, ein konkurranse der dei sterkaste marknadskreftene vinn, og folk flest taper. Eksperimentet med ein felles pengepolitikk styrt frå Frankfurt utan ein felles finanspolitikk er dømt til å mislukkast, og spansk ungdom føler dette på kroppen. Dei har like stor sjanse for å vinne i krone og mynt som for å få seg eit inntekstgivande arbeid. Difor demonstrerer det spanske folk.

Når skal høgresida innsjå at eit prosjekt som gir svekt kjøpekraft, større ulikskapar og auka arbeidsløyse, svekker grunnlaget for det liberale demokratiet som ein snakkar så varmt om i festtaler?

Statsråd Vidar Helgesen [10:59:59]: Denne regjeringen har ikke lagt skjul på, og jeg har heller ikke i redegjørelser og andre sammenhenger lagt skjul på, at den økonomiske krisen ikke bare er en økonomisk krise – det er en sosial krise og i mange land også en politisk krise. Derfor er det ikke et riktig premiss at vi ser bort fra disse sammenhengene, men det er nettopp fordi vi må motarbeide at generasjoner av ungdom skal tape – ikke bare på arbeidsmarkedet, men tape i livet – at vi må sørge for at Europa gjenvinner økonomisk vekst. Her er Spania et av de for tiden beste eksemplene. De har gått igjennom en reell hestekur. Den har hatt store konsekvenser, men det er jo ikke den som skapte arbeidsløsheten, og som skapte de sosiale problemene i første omgang. Det var en feilslått økonomisk politikk. Nå er Spania et av de landene i eurosone som vokser kraftigst, og som vi ser mer håpefullt på enn en rekke andre land, som ikke har hatt de samme nødvendige reformtiltakene.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen – til oppfølgings-spørsmål.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:01:07]: Storbritannia er vel et av de landene som ikke kan vise til en særlig vellykket kuttpolitikk. Forskjellene øker, og den sosiale uroen øker også. Men det er ikke bare på det holdet at Storbritannias befolkning er under press. Den gjenvälgte statsministeren, Cameron, har også flere ganger truet med å trekke Storbritannia ut av sine forpliktelser i Den europeiske menneskerettskonvensjon. Det vil i tillegg til å fjerne britiske statsborgeres rett til å prøve sine saker i Den europeiske menneskerettsdomstol styrke legitimiteten til ytterliggående parter, som regjeringen i Ungarn, Putins regime i Russland, Aserbajdsjan og andre land som motsetter seg å etterleve kravene om reell rettssikkerhet og respekt for menneskerettighetene.

Det manglet ikke på jubel fra norsk høyreside da Cameron vant i Storbritannia. Men hva vil Høyre i regjering gjøre for å hindre at Storbritannia løper den illiberale høyresiden i Europas ærend?

Statsråd Vidar Helgesen [11:02:17]: Vi legger stor vekt på at Storbritannia, som en europeisk stormakt, bør

delta aktivt i det europeiske samarbeidet, og har en helt avgjørende rolle i å sikre både økonomisk, sikkerhetspolitisk og verdimeessig fellesskap i Europa og i det transatlantiske området. Derfor er vi bekymret over utsiktene til en britisk uttreden av EU, men vi er også bekymret over utsiktene til en britisk uttreden av EMK og en frikobling fra Den europeiske menneskerettsdomstol. Det er en bekymring vi deler med representanten Serigstad Valen, og som vi kommer til å ta opp i bilaterale møter med britiske myndigheter. Det er helt riktig som representanten Serigstad Valen impliserer, land som har en stolt og sterk lederskapstradisjon når det gjelder respekt for menneskerettigheter, har et særlig ansvar for ikke å bidra til å sende feil signaler, ikke minst i en situasjon hvor menneskerettighetene er under press også i EU-land, og hvor land rundt EU spekulerer i og støtter illiberale strømninger i EU.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:03:33]: Mitt spørsmål går til forsvarsministeren.

Om kort tid sendes norske soldater til Irak, og statsråden har tidligere uttalt at de unge menn og kvinner vi sender ned, er Norges bidrag i kampen mot voldelig islamsk ekstremisme. Framstillingen av dette norske krigsbidraget både fra regjeringen og fra samtlige partier på Stortinget, med unntak av SV og Senterpartiet, har vært påfallende uproblematisk – Norge engasjerer seg i kampen mot ISIL på de gode kreftenes side. Det er, med respekt å melde, en naiv framstilling av virkeligheten i den krigen vi nå er i ferd med å ta del i.

I dag er det over 50 ulike sjiamilitser i Syria og Irak, som alle hevder å kjempe mot ISIL. Flere av disse gruppene opererer sammen med de irakiske militære, eller hæren og militsgruppene, og de flyter over i hverandre. Amnesty, Human Rights Watch og andre har i flere rapporter dokumentert systematiske, grusomme menneskerettsbrudd både fra militsene og den hæren vi skal trene opp – utenomrettslige henrettelser, massehenrettelser og systematisk nedbrenning av sunnimuslimers eiendom i områder der ISIL er beseiret. I det hele tatt minner framferden ganske mye om ISIL, og den undergraver uten tvil kampen mot ISIL.

Norge er i ferd med å gå inn i en svært uoversiktlig krig der våre allierte ser ut til å stå bak grove menneskerettighetsbrudd og overgrep. Vi vet lite om hva vår deltakelse vil føre til. Tidligere har forsvarsministeren uttalt at den typen oversikt over situasjonen er viktig når de norske soldatene er på plass. Mener regjeringen at vi nå har god nok kunnskap om hvem våre styrker skal trene opp i Irak, og hva slags forhold disse styrkene har til de brutale militsgruppene?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:05:43]: Jeg vil først gå inn på to av premissene i spørsmålet. Det ene er at dette er norske krigsbidrag. Det er det ikke. Vi sender instruktører som skal trene opp irakisk personell og peshmergaen. Vi sender ikke soldater som skal delta ute i felt,

som vi f.eks. har gjort i Afghanistan, også mens SV satt i regjering.

Så vil jeg også angripe premisset om at dette har blitt kommunisert som «påfallende uproblematisk». Snarere tvert imot, vi har hele veien vært klare på de problematiske og utfordrende sidene ved å delta, samtidig som vår vurdering har vært – og det støttes da av et flertall i Stortinget, foruten to partier, som Lysbakken er inne på – at det har en kostnad og en konsekvens også ikke å bidra til å kunne bygge opp irakiske sikkerhetsstyrker så de kan ta ansvar for sikkerheten i eget land og egen region.

Jeg har også konsultert og informert Stortinget jevnlig, og det har også statsministeren gjort gjennom sin redegjørelse, både om hvordan vi vurderer situasjonen, og ikke minst om to vesentlige forhold: Det ene er at sikkerheten for vårt personell kommer til å være avgjørende. Det andre er at situasjonen er kompleks, uoversiktlig og uforutsigbar. Vi vil, når vi nå har startet deployeringen, få en bedre oversikt over aktørbildet, og også over hvordan vårt bidrag vil virke i konteksten sammen med våre allierte. Vi skal bl.a. drive sammen med Tyskland i Erbil, der vi skal drive opplæring av peshmergaen. Vi har også nær kontakt med både denne alliansen av land og våre nærmeste allierte som vi skal operere med, for å kunne håndtere spørsmål knyttet til hvem vi trener opp og lærer opp, og kontrollmekanismene rundt det.

Det andre vi pleier nær kontakt om, er de rapportene som kommer om overgrep. Overgrep er like uakseptable uansett hvem som begår dem. Det har også vært klart kommunisert fra regjeringa, og vi har samtidig sagt at dersom forutsetningene for vårt bidrag endrer seg, vil vi også kunne måtte endre innretning – eller eventuelt også terminere bidraget vårt hvis vi ikke kan operere under de forutsetningene vi har satt.

Audun Lysbakken (SV) [11:07:48]: Det er riktig at regjeringen har konsultert og informert Stortinget, og det setter vi pris på. Samtidig er det også riktig at det har vært påfallende liten debatt om dette, både i Stortinget og i offentligheten, bl.a. fordi det har vært en såpass bred enighet om dette. Det er derfor vi tar dette opp igjen nå, fordi det har kommet mye ny kunnskap siden så mange partier ga sin tilslutning til dette militære bidraget. Vi er i en annen situasjon, der det er klarere og klarere at vi blir part i en borgerkrig der det er overgripere på begge sider – en langt mer komplisert situasjon enn det inntrykket en har fått i norsk offentlighet tidligere. Vi mener at de rapportene vi nå har fått om måten sjiastyrkene går fram på, om koblingene mellom dem og den irakiske regjeringen – og den iraniske regjeringen ikke minst – gir grunnlag for å revurdere beslutningen.

Mitt spørsmål er derfor: Hvorfor mener regjeringen at denne nye informasjonen ikke gir grunnlag for en revurdering av denne beslutningen nå?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:08:56]: Som jeg redegjorde for i den utvidede utenriks- og forsvarskomite den 4. mai, mener vi at beslutningen fortsatt er riktig. Men jeg redegjorde også for at når vi nå etter hvert har begynt

deployeringen og ser hvordan forholdene er – dette er jo ikke unikt for Norge, dette gjelder også alle andre land som deltar – kan det komme endringer i innretningen av vårt bidrag, og vi må også vurdere om vi kan utføre oppdraget som vi har forutsatt og planlagt.

Det er også viktig å understreke at et viktig bidrag for å gjøre irakiske myndigheter mindre avhengig av sjiamilitser er jo å trene opp irakiske sikkerhetsstyrker og trene opp peshmergaen. Vi satte også som forutsetning for vårt bidrag da vi gikk inn, at dette var en operasjon som også hadde bred støtte i regionen. Det har den fått, det er nå til sammen 63 land som deltar i koalisjonen med ulike bidrag. Dette er jo et militært bidrag som går inn i en helhet. Vi driver også betydelig på humanitær side og politisk side og stopper pengestrømmer til og fra terrororganisasjoner, som andre viktige bidrag til helheten.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Snorre Serigstad Valen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:10:18]: Ny Tid publiserte i forrige uke flere videoer der man bl.a. kan se detaljer fra henrettelser utført av statlig støttede sjiamilitser med tilknytning til Iraks regjeringshær eller Iran. Uidentifiserte unge menn blir slått, torturert og skutt i videoer som egenhendig er filmet og publisert av soldater enten i regjeringsstyrkene eller med tilknytning til regjeringsstyrkene. I likhet med ISIL er dette grupper som bruker sosiale medier aktivt, og soldater bruker også profil på sosiale medier for å vise fram at de skifter mellom regjeringshærens uniform og militsgruppene. Hvordan vil forsvarsministeren sikre at Norge ikke trener opp militssoldater innad i regjeringshæren som aktivt har fremmet krigsforbrytelser eller står på terrorlister i Vesten? Hvis forsvarsministeren ikke kan sikre dette, er ikke det god nok grunn i seg selv til å revurdere bidraget?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:11:17]: Jeg mener det er viktig å huske på hva som var utgangspunktet for vårt og andre lands bidrag i Irak. Det var en bønn fra irakiske myndigheter om å bidra til opplæring av irakiske sikkerhetsstyrker, sånn at de skal kunne bekjempe den trusselen ISIL representerer ikke bare i Irak, men i hele regionen, og også mot Vesten. Det ikke å gjøre noe har også en risiko ved seg som vi har vurdert til å være stor.

Så til spørsmålet knyttet til opplæringen og opptreningen. Vi skal som sagt operere sammen med nære allierte som vi har god erfaring med fra Afghanistan i å operere i liknende type operasjoner – opplæring og opptrening. Vi kommer til å få på plass mekanismer sammen med våre allierte bl.a. for å drive bakgrunnssjekk av dem som man skal trene og lære opp. Det er også sånn at irakiske myndigheter utpeker dem som skal få delta på treningssentrene.

Så kommer vi også til – på helt vanlig måte – å vektlegge opplæring i krigens folkerett til dem vi lærer opp. Det har vi gjort i Afghanistan i alle år, det gjør vi i tilsvarende kapasitetsbyggingsbidrag, og det kommer til å være viktig her også.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgings-spørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [11:12:31]: Jeg vil understreke at Arbeiderpartiet støtter dette bidraget. Det har bred støtte i Stortinget at disse soldatene nå sendes ut, men jeg må innrømme at situasjonen er mer kompleks enn da beslutninga ble tatt før jul. Jeg er nok ikke enig med Serigstad Valen, som sier at man må være sikker på at man ikke gjør noe feil, og at man nærmest må ha en forsikring om det. Det er jo en veldig vanskelig situasjon. Vi kan aldri få noen forsikring om at det ikke skjer noen feil.

Mitt spørsmål handler om det mange har vært inne på, at sjiamilits kjemper side om side med irakiske regjeringsstyrker. Den tidligere amerikanske generalen, som har jobbet i CIA, Petraeus, har sagt at sjiamilitsen er en større trussel for Iraks framtid enn ISIL. Det er ganske sterke ord og sier litt om hvordan denne sjiamilitsen vurderes. Hva er forsvarsministerens kommentarer til denne analysen?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:13:30]: Det er ingen tvil om at militser, uansett hvilken tilknytning de har, representerer en stor utfordring i regionen, nettopp fordi de ikke er under direkte kontroll av noe land. Sjiamilitsen har klare bånd til Iran, og de er også klare og tydelige i denne sammenheng, dvs. de utfører en del oppdrag som ser ut til å være på vegne av irakiske myndigheter.

Vårt poeng har hele veien vært at for å gjøre Irak mindre avhengig av denne sjiamilitsen og andre grupperinger – som flere har inne på, er det mange grupperinger, i et uoversiktlig aktørbilde – mener vi at opplæring av de legitime irakiske sikkerhetsstyrkene er svært viktig, og også av peshmergaen. Det betyr at vårt bidrag kommer til å innrettes mot det. Det kommer til å være – som jeg også har sagt i den utvidede utenriks- og forsvarskomite – en nokså fortløpende vurdering av om vi kan utføre det oppdraget vi har påtatt oss, på en god måte. Kan vi ikke det, må vi gjøre revurderinger av innretningen av oppdraget.

Presidenten: Liv Signe Navarsete – til oppfølgings-spørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:14:47]: Det er fleire enn Senterpartiet og SV som stiller kritiske spørsmål om Irak-bidraget. Mellom anna slo seniorrådgivar ved International Law and Policy Institute, Cecilie Hellestveit, fast overfor NTB at det er svært klårt kva dei norske instruktørane skal gjere i Arbil, medan det frå fyrste stund har vore uklårt kva dei eventuelt skal gjere i Bagdad. Svaret frå oberstløytnant Ivar Moen i Forsvarets operative hovedkvarter var at det ynskjer me ikkje å kommunisere så mykje rundt. Han vil verken seie kor mange spesialsoldatar som skal til Bagdad, eller kva oppgåver dei får.

Det er heilt nødvendig at me har klårt for oss kva me vil oppnå, og sjølvsagt kva styrkane skal gjere i Irak. Me veit at USA har brukt meir enn ti år og ekstremt store ressursar og har tapt altfor mange liv utan at ein har lukkast. Kan statsråden gjere tydelegare kva dei norske styrkane

skal bidra med, både i Arbil og i Bagdad, og kva det er som gjer ho trygg på at me vil lukkast der andre har feila tidlegare?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:15:51]: For det første er dette et helt annet oppdrag. Det er irakiske myndigheter som ber det internasjonale samfunnet om hjelp til å trene og lære opp sine sikkerhetsstyrker for å kunne håndtere en terrortrussel både i Irak og i regionen som helhet – og, som jeg sa, som også har forgreininger til vestlige land.

Det er fra vår side tydelig kommunisert at det våre styrker skal gjøre, er kapasitetsbygging. Vi skal ikke ut i kamp på den måten vi har vært i den tidlige fasen i Afghanistan. Vi har samtidig vært veldig klar på at i opplæringa skal det på helt vanlig måte inngå opplæring i bl.a. krigens folkerett og behandling av sivile og andre elementer, som alltid inngår når vi driver kapasitetsbygging. Dette er likt for de fleste andre land som vi driver denne formen for kapasitetsbygging sammen med.

Når det så gjelder oppdraget vårt i Bagdad – og for så vidt også i Erbil – er det klart at dette er en ny operasjon som er under utforming. Det betyr at mye av det man skal gjøre i den første fasen, er å kartlegge hva behovene er, og hvordan vi best kan løse dem.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgings-spørsmål.

Ola Elvestuen (V) [11:17:08]: Også fra Venstre støtter vi oppdraget. Det er nødvendig å bygge opp en kapasitet som kan bekjempe ISIL – og bidra til det. Samtidig begås det jo overgrep på alle sider. Da blir mitt spørsmål om hva mener forsvarsministeren mener: Hvordan vil vi jobbe sammen med våre allierte for å bygge opp en respekt for krigens folkerett, og også bygge opp under menneskerettigheter i Irak? Og har vi den nødvendige tålmodighet for hvor lang tid dette komme til å ta?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:17:50]: Det er særlig viktig å arbeide langs to fronter, sånn som vi vurderer det. Det ene er et nært samarbeid med våre allierte om hvordan vi driver kapasitetsbygging – altså opplæringsprogrammene og hvordan vi gjør det. Der har vi som sagt ganske lang erfaring med mange av dem vi nå kommer til å operere tett med, fordi vi har gjort det samme i Afghanistan og for så vidt også andre land tidligere, og gjør det fortsatt. Det danner mye av grunnlaget for hvordan vi skal arbeide.

Så må vi også følge et annet spor, og det er det mer politiske sporet. En av grunnforutsetningene for vår deltakelse var at man fikk på plass en samlende regjering, en samlingsregjering i Bagdad. Det å jobbe politisk opp mot irakiske myndigheter for rent faktisk å få til en samlende struktur, kommer til å være veldig viktig, for dersom man fortsetter en splittelse, kan det også gå ut over evnen til å utføre det oppdraget vi har tatt på oss sammen med andre allierte å gjøre. Derfor mener vi at det å jobbe langs det politiske sporet også kommer til å være viktig.

Presidenten: Rasmus Hansson – til oppfølgingsspørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [11:19:05] Miljøpartiet De Grønne har støttet beslutningen om å bidra med norske inspektører i den internasjonale kampen mot ISIL – ikke fordi vi et øyeblikk innbiller oss at det er en lett avgjørelse som vil sikre at vi ikke blir involvert i svært kompliserte og uheldige tiltak, men fordi vi mener at vi pådrar oss et enda tyngre ansvar ved ikke å delta.

Så er Miljøpartiet De Grønne fullstendig enig med alle talere som har hatt ordet, i at vi har en veldig uoversiktlig situasjon. Jeg har registrert at forsvarsministeren har sagt at dette vil bli vurdert fortløpende. Kan forsvarsministeren konkretisere hvilke kriterier det særlig vil bli lagt vekt på for å vurdere hvorvidt det norske bidraget skal fortsette, og komme med en framdriftsplan, inklusiv hvordan Stortinget vil bli involvert i denne vurderingen?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [11:20:06]: For å ta det siste først: Både utenriksministeren og jeg legger vekt på å ha en jevn oppdatering av Stortinget når det skjer nye ting, og det kommer vi til å fortsette med, fordi vi mener det er viktig at vi informerer så godt som mulig om det bildet vi ser, hvilke utviklingstrekk vi ser, og hvilke konsekvenser det eventuelt får for bidraget vårt og innretninga på bidraget vårt. Vi har i utgangspunktet fattet en beslutning om å stille bidraget til rådighet for inntil ett år, med mulighet for forlengelse. Det betyr at man fram til det året er omme, og for så vidt før, må gjøre denne vurderinga av om vi kan si at oppdraget løses på en god måte.

Det er særlig noen kriterier som vil være viktige. Det ene er, som jeg nevnte innledningsvis, sikkerheten til våre soldater. Det kommer til å være det avgjørende. Dersom ikke de kan operere under akseptable, trygge forhold, er det heller ikke aktuelt for Norge å operere. Det vil alltid ha høyeste prioritet når vi deltar i internasjonale operasjoner. Det andre er spørsmålet om vi får på plass ordninger og opplæringssystemer som gjør at vi kan drive opplæring på en god måte. Det tredje er den politiske utviklinga, at vi ser en samlingsregjering som bidrar til å gjøre oppdraget mulig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Rune Henriksen (A) [11:21:36]: Mitt spørsmål går til næringsministeren. Det dreier seg om Norges største eksportnæring etter direkte salg av olje og gass: Det handler om leverandørindustrien.

Leverandørindustrien sliter for tiden som følge av oljeselskapenes investeringskutt og selskapenes kutt i vedlikehold, bl.a. Det er mange som mister jobben; det har blitt nevnt tall på 15 000 arbeidsplasser som forsvant i fjor. Dette gir ikke de store utslagene på ledighetsstatistikken ennå, blir det sagt, fordi dette handler i veldig stor grad om mange innleide, utenlandske arbeidstakere som reiser hjem uten fortsatt kontrakt, og mange går enda på sluttpakker. Det rammer Vestlandet hardest.

Nå sies det at arbeidsmarkedet også begynner å bli mettet og ikke lenger kan ta unna de arbeidstakerne som kommer ut fra leverandørindustrien. Ledighetstallene vil øke. Vi er nå over 4 pst., for første gang siden 2005, og det varsles enda tøffere tider. Norsk Industri sa på en høring som energi- og miljøkomiteen hadde i går om utbyggingen av Sverdrup, at det ser mørkt ut, det ser stygt ut i framtiden. Fra organisasjonen Hordaland Olje og Gass – i mitt og statsrådets felles hjemfylke – sies det at bedriftene forventer at regjeringen vil fokusere på situasjonen.

Vi ser at de som i dag frykter for framtiden, undrer seg: Hva vil skje i tiden som kommer? Hva vil regjeringen gjøre? RNB ga ingen tiltak. Hva er det næringsministeren har å by på til dem som i dag frykter for sin framtid og jobb i denne næringen?

Statsråd Monica Mæland [11:23:43]: Det er helt riktig at situasjonen er alvorlig, og at mange har mistet jobben, og at en del lokalsamfunn, særlig på Vestlandet, nå rammes. Det skyldes i hovedsak at man ikke har greid å nå fram med sine anbud på de utlysninger som har vært. Og man ser kostnadskutt, med de følger det får. Nå vet vi at dette også kommer til å endres, fordi vi står foran store investeringer fortsatt. De kommer til å være lavere enn det vi har opplevd i de årene vi har bak oss, men vi skal gjøre store investeringer fortsatt innenfor olje- og gasssektoren.

Så vet vi at denne industrien må omstille seg, og vi vet at mange av dem som har mistet jobben, har fått ny jobb. De er absorbert av andre deler av næringslivet, som har hatt problemer med å tiltrekke seg arbeidskraft fordi veldig mye har vært hentet av olje- og gassnæringen.

I går ble revidert nasjonalbudsjett framlagt. To konkrete tiltak der som industrien ønsket, blir innfridd, nemlig endringer i permitteringsreglene og flere tiltakspakker. Men det viktigste vi kan gjøre, er å legge til rette for en omstilling av næringslivet, og det gjør vi når vi reduserer kostnadene, når vi legger til rette for kunnskap og kompetanse. Denne næringen innehar mye kompetanse, som vi skal bruke – fortsatt – innenfor olje- og gassnæringen, men som vi også skal bruke på andre deler av næringslivet. Dette er altså ikke en «quick fix», dette er noe vi må igjennom. Det er svært krevende, og vi følger denne situasjonen nøye.

Per Rune Henriksen (A) [11:25:25]: Det er mye snakk om omstilling fra næringsministeren, men så lenge skatteuttak er det kraftigste virkemidlet som regjeringen kan by på, vil jeg heller kalle det for omfordeling. Når vi har foreslått konkrete tiltak for omstilling i både leverandørindustrien og industrien generelt – som vi gjorde i forslaget om å styrke Enova og å kartlegge og utnytte kompetansen i leverandørindustrien i andre næringer – så får vi ikke regjeringen eller dens støttepartier i Stortinget med oss på dette.

Norsk Industri sa i går på den tidligere omtalte høringen at veksten i leverandørindustrien ble sterkt undervurdert. Nå undervurderes nedturen. Er det virkelig slik at vi ikke kan forvente noen særlige tiltak fra regjeringen over-

for Norges største industrinæring, som vil ha oppdrag i framtiden, men som nå i noen år vil slite?

Statsråd Monica Mæland [11:26:28]: Som jeg sa, kom det i går to tiltak som industrien etterspør.

Så må jeg bare minne representanten på at det industrien, det NHO, det alle deler av næringslivet også ber om, er kutt i skatter og avgifter. Det gjør også denne regjeringen. Selv om representanten er uenig i denne politikken, er det en av de veldig tydelige beskjedene vi får, som vi har fulgt opp.

Presidenten: Det åpnes for ett oppfølgingsspørsmål – fra Else-May Botten.

Else-May Botten (A) [11:27:07]: Det er jo greit å minne statsråden om at det er en krevende situasjon der ute, og jeg vet også at statsråden er veldig klar over det. Men i DN i dag går oljeingeniøren Tale Meling ut og sier at det er en veldig krevende situasjon å være oljeingeniør, bli sagt opp – og hvilke muligheter har man? Erna sto her i spørretimen og sa at det er bra at ingeniører bytter beite, men når oljeingeniørene sier at det er vanskelig å bytte beite, tror jeg vi må ta det på alvor. Hva slags kompetansebro kan man bygge med tanke på den situasjonen de står i?

Vi opplever at sjøfolk blir satt på land, verftene får ikke nye kontraheringer, redere legger skip i opplag og flagger ut, og leverandørindustrien trenger også både vedlikehold og modifikasjoner som gir oppdrag, men også kompetansetiltak og rullerende permitteringsregelverk. Hva er det statsråden vil gjøre? Er masterplanen rett og slett å fortsette å vente og se og, som statsråden sa i stad, følge situasjonen nøye? Og i så fall: Hvor lenge skal man vente før man faktisk gjør grep?

Statsråd Monica Mæland [11:28:09]: Jeg kan godt gjenta: Det viktigste vi gjør når vi legger til rette for omstilling, er å sørge for at næringslivet utvikler seg. Det er å være med på et tydelig spleiselag slik at alle deler av næringslivet kan utvikle nye produkter og nye tjenester og forbedre det arbeidet de gjør. Det er å bruke mer tid på verdiskaping. Det gjør vi når vi kutter i skatter og avgifter, og det gjør vi når vi har en historisk satsing på næringsrettet innovasjon. Dette ser man ikke resultatet av i morgen, men man vil se det på litt lengre sikt, og derfor er det viktig og riktig å gjøre det.

Så kom det tiltak i revidert i går. Vi vil følge også situasjonen nøye, men i motsetning til Arbeiderpartiet tror ikke vi at dette er noe som skal repareres over natten; dette må vi igjennom. Og vi skal også – det vet representanten – legge fram en maritim strategi, som ikke minst skal legge til rette for fortsatt maritim virksomhet. Vi er verdensledende på dette området, og det skal vi sørge for at vi fortsatt blir. Men det å gå igjennom en omstilling, det å legge til rette for nye arbeidsplasser, det er det viktig at vi går igjennom.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:29:16]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en endring i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

Den foreslåtte endringen i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringen var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Jan Bøhler til kulturministeren, vil bli besvart av klima- og miljøministeren på vegne av kulturministeren.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Jan Bøhler til kulturministeren, vil bli besvart av klima- og miljøministeren på vegne av kulturministeren, som er bortreist.

Jan Bøhler (A) [11:29:51]: «Kulturdepartementet har nylig fordelt over 1 milliard kroner av spillemidlene til investeringer i idrettsanlegg i kommunene. Av disse har Oslo kun fått 35 millioner kroner, noe som er nest minst i landet, mens f.eks. Akershus, Hordaland og Rogaland har fått nær tre ganger så mye. I idrettsmeldingen ble det framhevet at det er stor underdekning av viktige idrettsanlegg i hovedstaden, og at dette blir en viktig utfordring framover.

Hvordan vil statsråden forklare at Oslo får tildelt en så liten del av spillemidlene?»

Statsråd Tine Sundtoft [11:30:30]: Etter pengepillens forskrift om fordeling av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål fordeler Kongen hvert år idrettens andel på hovedposter, mens Kulturdepartementet innenfor rammen fordeler de enkelte poster.

Denne regjeringen har fullført innfasing av ny tippenøkkelandel, så ved årets hovedfordeling av spillemidler til idrettsformål går det for første gang i historien over 1 mrd. kr til idrettsanlegg i kommunene.

Rammen til hvert enkelt fylke påvirkes av søknadsvolum, innbyggertall og anleggsdekning. Slik fordeles midlene etter behov samtidig som tilgangen til idrettsanlegg over hele landet utjevnes.

Tilskuddsordningen til idrettsanlegg er søknadsbasert og skal toppfinansiere oppføring og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Oslo har i år søkt om vesentlig mindre enn de øvrige fylkene og har derfor relativt sett en lav tildeling.

Samtidig virker utjevningsordningen slik at Oslos høye innbyggertall og lave anleggsdekning gir Oslo den desidert høyeste innvilgede andelen i landet. Oslo får altså langt flere kroner i forhold til søknadssum enn de øvrige fylkene. Dersom søknadsvolumet i Oslo øker, vil også tildelingen øke.

Videre vil jeg framheve at denne regjeringen har sørget

for at Oslo, sammen med 18 andre kommuner, fra og med årets søknadsrunde inngår i en pressområdesatsing som gir rett til 15 pst. mer i spillemidler til idrettsanlegg.

Jeg vil også legge til at regjeringen i år har bidratt vesentlig til å senke terskelen for at flere kan delta i idretten, gjennom en stor økning av lokale aktivitetsmidler, lokale friluftstiltak for barn og unge og inkluderingstiltak.

Jan Böhler (A) [11:32:30]: Jeg takker statsråden for et opplysende svar. Ifølge idrettsmeldingen som ble behandlet i Stortinget på slutten av forrige periode, er underdekningen ganske dramatisk i Oslo. Det er nær fem ganger mindre dekning av svømmehaller enn landsgjennomsnittet, og det er bare halvparten av snittet når det gjelder idrettshaller. På grunn av det har tidligere regjeringer gjort spesielle grep, som at det så tidlig som i 2006 ble bevilget ekstraordinære tippemidler til ni flerbrukshaller. Midlene fra den gangen er dessverre fremdeles ikke brukt opp, og det ble i 2009 bevilget 15 mill. kr til en flerbrukshall oppe på Grorud, etter en ny modell.

Jeg vet at kulturministeren ikke er her i dag, men jeg vil gjerne at statsråden tar med seg to spørsmål. Det ene er: Vil disse pengene bli stående, altså ikke bli trukket tilbake? Samtidig må vi presse Oslo til å få fortgang i prosjektene. Det andre er: Vil regjeringen gjøre tilsvarende direkte grep framover for å få mer framdrift?

Statsråd Tine Sundtoft [11:33:40]: Fordelingen av spillemidler følger fastsatte kriterier og tildeles etter søknad. Oslo har betydelige innestående midler i ordningen, som vil dekke det resterende søknadsbeløpet, så Oslo vil derfor ved årets tildeling ha tilgjengelig nok midler til full innvilgelse av spillemiddelsøknadene. Det var det jeg oppfattet som første spørsmål, det andre spørsmålet fikk jeg ikke helt med meg.

Jan Böhler (A) [11:34:07]: Nei, det var om regjeringen ville vurdere tilsvarende direkte grep framover som det er gjort av tidligere regjeringer for å få mer fart på bestemte punkter, som flerbrukshaller, som var det jeg nevnte at det var satt av egne ekstra tippemidler til. Det ligger jo i statsrådets beskrivelse av situasjonen at det gjennom mange år har vært for lite satsing på Oslo når det gjelder å bygge idrettsanlegg. For eksempel var det i 2014 nede i 31,7 mill. kr av tippemidlene, altså en like liten andel som i år, så det er jo ikke noe nytt fenomen at dette gjentar seg. Det blir da et problem at man i de kommunene hvor det enten er for stramme budsjetter eller er for liten vilje til å satse på idrettsanlegg, sakker stadig mer etter, fordi utbetalingene er avhengig av hva man starter opp selv.

Kan regjeringen tenke seg flere endringer i regelverket for å kunne sørge for at det kommer penger dit det trengs mest?

Statsråd Tine Sundtoft [11:35:15]: Det regjeringen har sørget for, er jo nå også å definere 19 kommuner som pressområder, og da er det naturlig at Oslo er en av de 19 kommunene, der staten bidrar med 15 pst. mer i spillemidler til søknader til idrettsanlegg, pga. de siste års befolk-

ningsvekst og forventet befolkningsvekst også framover. I dette inngår også anleggsdekning.

Men det med bygging av idrettsanlegg er lokale initiativ som gjøres etter behov og tilgjengelige ressurser, der staten bidrar gjennom spillemiddelordningen til toppfinansiering av idrettsanlegg. Som jeg sa i mitt første svar, så har vi nå passert 1 mrd. kr til utbetaling på dette området.

Spørsmål 2

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:36:21]: «Alle dei norske rovdyra er truga av utrydding, ifølgje Norsk rødliste 2010. Bjørn, gaupe og ulv er under bestandsmålet sett av Stortinget. Når det gjeld bjørn må talet på ynglingar doblast for å nå bestandsmålet. Samstundes veks bestanden av bjørn sær sakte.

Kva vil statsråden gjere for å nå bestandsmålet for bjørn?»

Statsråd Tine Sundtoft [11:36:51]: I rovviltforliket av 2011 videreførte et samlet storting de gjeldende bestandsmålene for gaupe, jerv og ulv, mens bestandsmålet for bjørn ble redusert fra 15 til 13 ynglinger. Av hensyn til den todelte målsettingen om å ivareta både rovvilt og beitedyr er bestandsmålene for store rovdyr satt lavt i Norge.

Stortinget har videre vedtatt at bestandene skal forvaltes så nær bestandsmålene som mulig. Å forvalte viltbestander så presist er svært krevende.

Bjørnebestanden er ifølge siste bestandsstatus fra Rovdata på 6,4 ynglinger. Bestanden er dermed halvparten så stor som bestandsmålet. Antall fødte ungekull av bjørn er tilnærmet uendret siden rovviltforliket i 2011.

Bjørnens biologi gjør at utbredelsen og antallet hunnbjørner øker svært sakte. Dette har sammenheng med at de fleste unge binner etablerer sine hjemmeområder delvis innenfor sine mødres hjemmeområder.

Utbredelsen og antallet hunnbjørner påvirkes ytterligere av økt jakt på bjørn i Sverige. Jakt i grenseområdene mot Norge kan både medføre at hunnbjørner som lever på begge sider av riksgrensen, blir skutt i Sverige, og det kan redusere innvandringen av hunnbjørner fra Sverige til Norge.

Et viktig tiltak er og vil fortsatt være å beskytte hunnbjørner fra felling så langt det lar seg gjøre. På den måten legger vi til rette for vekst i bestanden. Det innebærer at felling av bjørn først og fremst omfatter hannbjørner i områder som er prioritert for utmarksbeite. Eksempelvis er det denne våren skutt to hannbjørner i Grane kommune i Nordland av Statens naturoppsyn.

Jeg har god tro på at vi med denne tilnærmingen vil nå opp til målet på 13 ynglinger av bjørn. Det vil imidlertid ta tid å nå målet.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:38:59]: Eg takkar for svaret.

Eg er heilt einig i at fullstendig å unngå jakt på binner, at binner vert tekne ut, er openbert det viktigaste verke-middelet, og vert binner tekne ut, er det det som gjer størst skade. Eg vil eigentleg spørje om to ting i den samanhen-

gen. For det første var statsråden sjølv inne på den auka svenske bjørnejakta, og det første spørsmålet er om statsråden har teke eit initiativ overfor svenske myndigheiter med tanke på felles tiltak for å auke bjørnebestanden.

Det andre gjeld eit intervju hennar statssekretær gav til Trønder-Avisa på måndag. Det må ein forstå slik at uttak av bjørn i område der det er spor av binner med ungar, kan verte gjennomført. I rovviltforliket har binneområda særleg vern. Difor vil eg spørje: Er det aktuell politikk å gje skadefelling i eit område der ein risikerer å skyte binner med ungar?

Statsråd Tine Sundtoft [11:40:01]: Vi har nær kontakt med Sverige. Vi har det når det gjelder ulv, og vi har det også når det gjelder bjørn, hvor vi ønsker å se på om det er mulig å ha et felles arbeid for å merke bjørn. Det er viktig at vi klarer å forvalte dette sammen.

Når det gjelder det andre spørsmålet, vet vi at forvaltningen av rovvilt i kalvingsområder for tamrein er blant de punktene i rovviltforliket fra 2011 som har vært mye diskutert. Derfor sendte jeg 12. mars i år et brev til alle rovviltmyndighetene med en avklaring av hvordan dette punktet i rovviltforliket skal følges opp i praktisk forvaltning. Det var det brevet som var bakgrunnen for min statssekretærs uttalelser til Trønder-Avisa denne uken. I det brevet står det klart at det skal føres en tydelig soneforvaltning med klar differensiering av forvaltningspraksisen mellom prioriterte beiteområder og prioriterte rovdryområder.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:41:06]: Eg fekk vel ikkje svar på nokon av dei to spørsmåla, om det er aktuell politikk og om statsråden har teke kontakt med Sverige med sikte på å få ta ut fleire bjørnar. Så eg ber om å få tydelege svar på det.

Eg tek sjansen på at ulv – sjølv om spørsmålet gjeld bjørn – er innanfor ramma av spørsmålet, sidan vi har eit felles forlik i Stortinget som handlar om begge delar. Det er bekymringsfullt at vi har få ulvar, og at få ynglingar er funne hittil i år. No har den nye svenske klima- og miljøministeren bedt det svenske Naturvårdsverket greie ut kor mange ulvar det må vere i Sverige for at bestanden skal vere livskraftig. Sidan regjeringa skal kome med eit nytt bestandsmål i løpet av 2015, kunne det vere interessant å høyre om klima- og miljøministeren kan tenkje seg å spørje Miljødirektoratet vårt om å gje ei fagleg tilråding om kor mange ulvar vi bør ha i Noreg for å ha ein levedyktig bestand.

Statsråd Tine Sundtoft [11:42:11]: Det jeg svarte når det gjelder samhandling med Sverige, er at vi ønsker å ha et felles prosjekt med merking av bjørn. Det er det vi nå har med Sverige.

Så vet representanten Solhjell at vi skal komme tilbake til Stortinget med både ulvesone og bestandsmål for ulv. Der får vi også gode bestandsrapporter fra Rovdata, og vi bruker Miljødirektoratet for å få deres kunnskap inn i saken. Flere av de problemstillingene som tas opp her, vet

vi at vi kommer tilbake til, men det er krevende å forvalte rovviltforliket og balansere mellom å ta hensyn til rovdyr og beitedyr. Stortinget har vedtatt bestandsmål, og det er det vi jobber etter.

Spørsmål 3

Karianne O. Tung (A) [11:43:29]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Siden 1997 har Nasjonalt senter for fostermedisin, NSFM, drevet Norges eneste videreutdanning i ultralyddiagnostikk for jordmødre. Dette gjennomføres ved at Helse- og omsorgsdepartementet gir Helse Midt-Norge ved St. Olavs hospital utdanningsoppdraget, og at NSFM videre gjennom stadige kontrakter med NTNU ved det medisinske fakultet gjennomfører den 1-årige utdanningen. Dette gir utdanningen en prosjektstatus.

Er statsråden enig i at ansvaret for utdanningen bør flyttes fra Helse- og omsorgsdepartementet til Kunnskapsdepartementet, og i stedet være en del av basisen og oppdraget til NTNU?»

Statsråd Bent Høie [11:44:09]: Den aktuelle videreutdanningen i ultralyddiagnostikk for jordmødre er viktig for å sikre at vi har nødvendig kompetanse innenfor ultralyd blant jordmødre i Norge. Helse- og omsorgsdepartementet har derfor gitt Helse Midt-Norge i oppdrag å videreføre og finansiere denne særskilte videreutdanningen.

Det er uvanlig at videreutdanninger blir finansiert på denne måten. Vanligvis blir disse finansiert over Kunnskapsdepartementets budsjett. På bakgrunn av sine rammebevilgninger vurderer utdanningsinstitusjonene hvilke utdanninger de skal tilby, og hvordan de skal innrette disse. Jeg kan derfor forstå at representanten stiller spørsmålet.

Slik jeg oppfatter det, ligger det en antydning i spørsmålet om at det vil kunne være en forbedring om ansvaret for finansieringen blir flyttet til Kunnskapsdepartementet. Representanten går imidlertid ikke nærmere inn på bakgrunnen for dette.

Jeg mener det viktigste må være å sørge for at denne videreutdanningen rett og slett videreføres, slik at tjenesten har tilgang til denne kompetansen. Når Helse Midt-Norge har ansvaret for finansieringen, kan de tilpasse utdanningen til det som er det faktiske behovet i tjenesten.

Dersom videreutdanningen skulle vært finansiert av Kunnskapsdepartementet, ville finansieringen inngå i institusjonens rammebevilgning. I så fall ville det vært universitetet som sto ansvarlig for å avgjøre dimensjoneringen av studieplasser, innholdet i utdanningen og – i siste instans – om utdanningen skal tilbys. Videreutdanningen ville da blitt vurdert som en del av det helhetlige utdanningstilbudet ved NTNU, på linje med institusjonens øvrige utdanninger.

Jeg kan vanskelig se at det vil være umiddelbare fordeler for den aktuelle videreutdanningen dersom ansvaret blir flyttet over til Kunnskapsdepartementet. Jeg legger da til grunn at Helse Midt-Norge også i fortsettelsen vil ha ansvaret for å drive denne videreutdanningen.

Karianne O. Tung (A) [11:46:07]: Jeg takker statsråden for svaret.

Endring av eierskapsdepartement er ønsket av utdanningsmiljøet selv. Det er for så vidt ønsket av St. Olavs Hospital, og det er ønsket av NTNU. Det er sterke lokale ønsker.

Siden opprettelsen av utdanningstilbudet i 1997 har det blitt ansett som et prøveprosjekt, som drives på kontrakt. Kontraktene mellom St. Olavs og NTNU ble reforhandlet i 2003, 2007, 2009 og 2014. Er ikke statsråden i alle fall enig i at 20 år med reforhandlede kontrakter er mer enn nok til å definere dette som et varig utdanningstilbud, som egentlig bør inn i NTNUs portefølje, også sett i lys av ønsket om en god offentlig svangerskapsomsorg?

Statsråd Bent Høie [11:47:00]: Jeg deler absolutt representantens syn på at dette er en ønsket utdanning, som det er behov for i helsetjenesten. Og det er et behov som er der i uoverskuelig framtid. Men jeg er usikker på om det vil styrke og sikre utdanningen å flytte finansieringen fra en ordning, der vi har et system med et tydelig oppdragsdokument, og der Helse Midt-Norge har et sørge for-ansvar for å finansiere denne utdanningen og gå over til at disse pengene blir overført i et rammefinansiert system, der det vil være opp til utdanningsinstitusjonene selv å vurdere om dette er en utdanning som de vil tilby – og omfanget av den.

Karianne O. Tung (A) [11:47:49]: Jeg har tiltro til at NTNU vil anse dette som et svært viktig utdanningsområde.

Vi skal ha en god og kompetent svangerskapsomsorg i Norge. Vi har i dag tilbud om ultralydundersøkelse fra 18. uke. Stadig flere gravide velger også å foreta en undersøkelse før den tid. Da er det viktig at kompetansen til dem som utfører undersøkelsen, er god. Det sørger denne utdanningen for.

Senest for to dager siden ble muligheten for å opprette et mastergradstilbud til jordmødre som tar denne ultralyd-utdanningen diskutert. Støtter statsråden en slik kvalitetsmessig utvikling av utdanningen, og er han, som ansvarlig statsråd, villig til å bidra økonomisk til å gjøre denne utdanningen til et mastergradstilbud?

Statsråd Bent Høie [11:48:38]: Denne videreutdanningen for jordmødre er et oppdrag for Helse Midt-Norge som vi også finansierer gjennom bevilgningen til Helse Midt-Norge.

Når det gjelder etablering av masterutdanninger, er det noe som universitetene står fritt til å vurdere selv. Det er også underlagt et annet departement enn Helse- og omsorgsdepartementet.

Spørsmål 4

Kari Henriksen (A) [11:49:14]: «ALS er en svært alvorlig sykdom. Det er lite forskning på denne sykdommen. Det er tallmessig ikke så mange som rammes, og forholdsvis unge mennesker rammes øg. Det kan se ut som om

dødeligheten stiger. Diagnostisering, behandling og omsorgs- og pleieutfordringene er store. For å kunne gi dem den beste behandling og omsorg er det nødvendig med kunnskap og forskning.

Vil statsråden ta initiativ til at det settes i gang klinisk forskning på denne sykdommen i Norge?»

Statsråd Bent Høie [11:49:49]: ALS er en svært alvorlig sykdom, og det kreves mye av kommuner og spesialisthelsetjenester for å gi dem som er rammet, et godt tilbud innen behandling, omsorg og pleie. Tjenestene som tilbys ALS-pasienter, skal være basert på forskningsbasert kunnskap. Det er derfor viktig at oppdatert kunnskap spres og nyttiggjøres i tjenesten, gjennom nasjonale retningslinjer og kompetansetjenesten for hjemmerespiratorbehandling.

Men som representanten Henriksen påpeker, mangler vi kunnskap om hvorfor sykdommen oppstår, hvordan den utvikler seg og om den er arvelig. Departementet finansierer forskning gjennom de regionale helseforetakene og gjennom Norges forskningsråd. Forskningsrådet har ikke mottatt søknader om midler til forskning på ALS siden år 2000, og det pågår i dag ingen slike prosjekter.

Når det gjelder forskning på ALS i helseforetakene, er jeg kjent med at det har vært gjennomført noe forskning de senere årene, og at det pågår interessante prosjekter ved Haukeland universitetssykehus og ved Ahus – både klinisk og innen epidemiologi og genetik. Regjeringen arbeider også for å legge til rette for flere kliniske studier, og for at flere pasienter skal få tilgang til utprøvende behandling. Dette vil åpne for flere kliniske studier om ALS. Behovet for kunnskap på området er ikke begrenset til Norge. Deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid er derfor viktig. På denne måten kan Norge både bidra til og utnytte den kunnskapsproduksjonen som skjer innenfor helse- og omsorgssektoren. Norge har deltatt i det felleseuropeiske programmet for forskning på Alzheimer og nevrodegenerative sykdommer – JPND – som også inkluderer ALS. Innenfor programmet pågår det to større forskningsprosjekter på ALS.

Regjeringen la våren 2014 fram en strategi for å øke den norske deltakelsen i Horisont 2020, også innen programområdet helse. Den internasjonale forskningen som pågår, og kunnskapen som kommer ut av slik forskning, vil også komme norske ALS-pasienter til gode.

Som representanten påpeker, finnes det lite forskning på ALS i Norge, men det er noe, i tillegg til det som skjer internasjonalt. Det er imidlertid mange finansieringskilder både nasjonalt og internasjonalt som gir muligheter for å søke om midler til ALS-forskning. Jeg håper derfor at norske forskningsmiljøer benytter denne muligheten til å søke om forskningsmidler på områder der det er behov for økt kunnskap, som eksempelvis ALS.

Kari Henriksen (A) [11:52:23]: Det var mye interessant og mye positivt i statsrådets svar.

Erna Solberg åpnet i går et diagnosesenter for muskel- og utmattelsestilstander, og hun sa at pasienter har møtt mangel på respekt rett og slett fordi man har manglet kunn-

skap. ALS' støttegruppe har vært svært aktiv for å få satt på dagsordenen mer forskning, og det er riktig som statsråden sier, at det pågår en del forskning. Men med tanke på ALS' støttegruppes engasjement og den opplevelsen veldig mange ALS-syke har, er det mangel på kunnskap både om diagnostisering, om oppfølging og om omsorgen som skal gis når man trenger langvarige tiltak – som mange i denne gruppa trenger. Som statsråden sa, pågår det også i Norge.

Vil statsråden gjøre sitt til at disse initiativene som det er tatt initiativ til på sykehusene, skal kunne realiseres?

Statsråd Bent Høie [11:53:28]: Som jeg var inne på, foregår det allerede en rekke forskningsprosjekter både ved Haukeland universitetssykehus, ved Ahus i samarbeid med Umeå universitet, og ved Ahus i samarbeid med Oslo universitetssykehus. Vi har også gjort, og er også i ferd med å gjennomføre, en rekke endringer – forbedringer – for å styrke klinisk forskning og bidra til større deltakelse i Horisont 2020. Men forskning på ALS må også ses i et internasjonalt perspektiv, og det er viktig at den forskningen som vi er med på å finansiere fra norsk side, også representerer en internasjonal standard og kvalitet. De som skal forske på disse områdene, må også kvalifisere seg for å få de pengene som settes av til dette området, for det er på den måten Norge har mulighet til å bidra i det internasjonale samspeillet som er nødvendig for å løse disse gåtene.

Kari Henriksen (A) [11:54:35]: Det jeg spør om, er om statsråden vil ta initiativ sånn at de miljøene som i dag er interessert i å forske, skal få mulighet til det rent økonomisk. Vi vet at sykehusbudsjettene er ganske stramme, vi vet at det har vært et svakt sykehusbudsjett i 2015, og vi vet også at den tvungne spredninga av midlene som regjeringa har gjennomført med fritt sykehusvalg, også vil påvirke den kliniske forskningen som skjer innenfor helseforetakene.

Mitt spørsmål er: Kan statsråden love at det skal komme midler til klinisk forskning på ALS ute i helseforetakene og, ikke minst, ute i kommunene?

Statsråd Bent Høie [11:55:23]: Det vi vet, er at sykehusbudsjettet for 2015 er et budsjett som legger opp til en betydelig vekst, og at denne regjeringen har lagt opp til å bevilge penger til en høyere vekst i våre to statsbudsjetter enn det den forrige regjeringen klarte å få til gjennom åtte år.

Det vi også vet, er at vi har et betydelig arbeid som legges til rette for mer klinisk forskning i sykehusene. Vi vet også at sykehusene prioriterer forskning høyere enn før, det settes av betydelig med midler. Det vi også vet, er at denne regjeringen har tatt initiativ til å forbedre muligheten for at norske forskere skal få større uttelling i midlene som ligger i Horisont 2020. Her er det store muligheter, men det som er en forutsetning for å få penger, er at en også har forskningsprosjekter som har den kvaliteten som gjør at en faktisk er med på å bidra i det internasjonale samspeillet som forskning når det gjelder denne typen medisinske spørsmål, alltid vil være en del av. Norge

kan ikke løse dette alene, vi må være en del av en større helhet.

Spørsmål 5

Kjersti Toppe (Sp) [11:56:29]: «Fylkeslegen har påvist at Sykehuset Telemark HF har gjort lovbrøt med omsyn til sikkerheita rundt nedlegging av Rjukan sykehus. Tilsynet peikar på mangel på sårbarheits- og risikovurderingar før omstillinga, noko statsråden var godt kjend med. At fylkeslegen sin tilsynsrapport kjem i etterkant av omstillingane, er som å be om tilgiving for noko som ikkje skulle ha vorte tillate.

Kva vil statsråden gjera for å sikra reelle tilsyn og hindra liknande uforsvarlege nedleggingsprosessar?»

Statsråd Bent Høie [11:57:24]: Omstillingen ved Rjukan sykehus har vært krevende. Sykehuset Telemark har hele tiden vært opptatt av at omstillingen skulle skje på en forsvarlig og sikker måte. Sykehuset har oppgitt at de har gjennomført ROS-analyser av elementene i utviklingsplanen, at det ble utarbeidet en fornyet plan for prehospitale tjenester, og at det ble utarbeidet en ROS-analyse for Seksjon øvre Telemark, som også omfatter Rjukan sykehus.

Ifølge Sykehuset Telemark har en det siste halve året vurdert pasientbelegg og tilgjengelige ansatte på Rjukan minst én gang per uke. De har vurdert faglig forsvarlighet med mottak av akuttpasienter og oppfølgingen av inneliggende pasienter. Dette har medført at akuttmottaksfunksjonen i en periode har vært overført til Notodden.

I tilsynet konkluderte fylkesmannen med at det er funnet avvik som nettopp gjelder at det ikke er gjennomført adekvat risiko- og sårbarhetsvurdering for omstillingen. Det påpekes at Sykehuset Telemark heller ikke har fulgt opp med vurderinger av behov for risikoreduserende tiltak under omstillingen, og at det har vært mangelfull bruk av avvikssystemer i prosessen.

Dette er selvsagt uheldig. Til tross for at Fylkesmannen har avdekket avvik i risiko- og sårbarhetsvurderingen knyttet til omstilling, er Fylkesmannens konklusjon at dette ikke har gått ut over forsvarligheten i pasientbehandlingen. Det er jeg glad for.

Tilsynet ble gjennomført i en krevende periode med stor belastning på de ansatte. Ledelsen, i samråd med hovedverneombud og Arbeidstilsynet konkluderte til slutt med at det ikke lenger var forsvarlig å opprettholde driften av akuttmottaket på Rjukan. Denne funksjonen ble derfor flyttet til Notodden fra 16. mars 2015, samme dag som vurderingen ble gjort. Det uanmeldte tilsynet skjedde samme dag.

Fylkesmannen kommenterer nettopp at mye av det som kom fram under tilsynet, gjaldt forhold knyttet til arbeidsmiljø, som ikke hører inn under Fylkesmannens myndighetsområde.

Det er helseforetakene som har ansvaret for at omstillingsprosesser skjer på en forsvarlig måte, og det er Helseilsynet som har tilsynsansvar for dette. Jeg mener at dette er en riktig arbeidsfordeling. Sykehuset Telemark må svare

Fylkesmannen på hvordan de ivaretar internkontroll, kvalitetssikring og risikoanalyser under den videre driften på Rjukan. Jeg opplever at konklusjonene fra Fylkesmannen viser at det ikke er samsvar mellom mine forventninger til det som bør gjøres av risikovurderinger og oppfølging av disse, og det som er gjort i denne prosessen. Parallelt med at Sykehuset Telemark svarer Fylkesmannen, vil jeg be Helse Sør-Øst om å redegjøre for på hvilken måte de har fulgt opp det at det skulle gjennomføres ROS-analyser i forkant av omstilling.

Kjersti Toppe (Sp) [12:00:07]: Statsråden seier at dei lovbrota som har skjedd frå føretaket si side, er «uheldig». Eg meiner dei er alvorlege, og spørsmålet mitt er kva statsråden vil gjera for å hindra at liknande uforsvarlege nedleggings- eller omleggingsprosessar skjer i andre føretak. Det vil eg gjerne ha eit meir utdjupande svar på.

Eg har òg spurt om kva statsråden vil gjera for å sikra meir reelle tilsyn. Eg spurte i eit skriftleg spørsmål i mars om kva statsråden ville gjera for å sikra ei forsvarleg omlegging, utan at eg fekk eit svar på det. Kva vil statsråden gjera for å sikra reelle tilsyn – ikkje tilsyn etter at sjukehuset er nedlagt?

Statsråd Bent Høie [12:01:07]: Representanten Toppe har fått svar fra meg på de spørsmålene hun har stilt – enten de har vært stilt muntlig eller skriftlig – i denne saken, og det har vært en lang rekke spørsmål.

Når det gjelder Fylkesmannens tilsyn, tror jeg at det er viktig å holde fast på at Fylkesmannen og Helsetilsynet har en selvstendig rolle i å vurdere når og på hvilke områder de fører tilsyn. Det ville være veldig uheldig hvis vi kommer i en situasjon der tilsyn blir politisk bestemt, og det håper jeg at representanten Toppe er enig med meg i.

Når det gjelder videre oppfølging av denne konkrete saken, svarte jeg på det i mitt svar. Jeg vil be Helse Sør-Øst om å redegjøre for på hvilken måte de har fulgt opp det at det skulle gjennomføres en ROS-analyse i forkant av omstillingen. Så vil jeg ta stilling til innholdet i det svaret når jeg har fått svaret.

Kjersti Toppe (Sp) [12:02:11]: Eg synest det er positivt at statsråden vil ta dette opp med Helse Sør-Øst, for det er jo det som er kritikkverdig. Det er jo også statsråden som har godkjent utviklingsplanen, og som burde kunne ha følgt dette opp på eit tidlegare tidspunkt.

Då eg spurde om dette i mars, var spørsmålet: «(...) kan statsråden forsikra om at den medisinske og helsefaglege drifta ved sjukehuset på Rjukan er forsvarleg (...)»? Og det er jo frustrerende når vi på grunn av bekymringsmeldingar tar dette opp og ikkje får eit svar. Men då vart det berre vist til at fylkeslegen har tilsynsmyndigheit. Det er jo korrekt, men vi, som faktisk vedtar omstillingsprosessane, har jo òg eit ansvar her.

Synest statsråden det er heilt greitt at tilsynsmyndighetene fungerer slik at dei kjem inn i desse strukturprosessane så seint at alt i realiteten er over?

Statsråd Bent Høie [12:03:16]: Her tar representanten Kjersti Toppe opp forskjellige spørsmål i en sammenheng som ikke nødvendigvis hører sammen. Når det gjelder ansvaret for at tilbudet på et sykehus er forsvarlig, så er det ledelsen ved sykehusets ansvar, og det er et ansvar som verken kan delegeres ned eller flyttes opp.

I det svaret som er gitt fra Sykehuset Telemark, opplever jeg at når det gjelder forsvarligheten knyttet til pasientbehandlingen, er det noe som er blitt vurdert veldig hyppig i denne prosessen. Det er også grunnen til at det har skjedd endringer i tilbudet underveis, f.eks. den endringen som skjedde 16. mars.

Når det gjelder ansvaret for tilsyn, så har jeg redegjort for det i mitt forrige svar. Jeg forutsetter selvfølgelig at de risiko- og sårbarhetsanalysene som skal gjennomføres i forkant av en sårbar endring, er tilstrekkelige – og det er det spørsmålet vi kommer til å følge opp overfor Helse Sør-Øst.

Spørsmål 6

Knut Storberget (A) [12:04:38]: «Konkurransereformene i dagligvarebransjen er ikke blitt bedret de siste to årene. Aftenposten skriver 7. mai 2015 om avkastning for de store aktørene i dagligvaremarkedet på oppimot 14 pst. Landbruks- og matministeren har flere ganger tatt til orde for mer konkurranse og rimeligere matvarer. Så langt har regjeringa ikke presentert tiltak for å bedre konkurransen.

Mener statsråden det er behov for å gjøre noe, og hvilke tiltak vurderer regjeringa?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:05:11]: Jeg forstår at representanten Storberget er utålmodig, siden han stiller likelydende spørsmål nesten ukentlig.

Regjeringen er opptatt av å gjøre dette arbeidet grundig og finne de mest treffsikre og effektive tiltakene, som vi har redegjort for tidligere. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak når vi har konkludert i regjeringen, som vi har svart representanten Storberget en rekke ganger tidligere.

Knut Storberget (A) [12:05:42]: Jeg får jo takke for at statsråden møter i Stortinget og svarer på spørsmål, men dette er mildest talt et svar som ikke sier noen ting. En av grunnene til at spørsmålet må gjentas, er jo nettopp behovet for å gjøre noe inn mot den situasjonen vi har sett i dagligvarebransjen. Dette er også et ønske fra Arbeiderpartiet, men jeg tror det er flere i denne sal som faktisk ser dette behovet. Det overrasker meg litt at ikke statsråden i større grad – utover det å anklage dagligvarekjedene for å ta for høye priser – leverer politisk, når man sitter i en regjering som smykker seg med at man skal ha gjennomføringskraft. Noen tanker rundt hvordan man faktisk bedrer konkurransesituasjonen, må jo statsråden ha gjort seg, når man ser hvordan utviklinga går.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:06:39]: Først vil jeg bare si at statsråden stiller alltid opp for å svare på spørsmål fra Stortinget, og det er helt klart slik at vi deler bekymringen som representanten Storberget har når det gjelder konkurransen i dagligvaremarkedet.

Dette er en situasjon som har oppstått gjennom mange år, der vi har gått fra flere aktører til færre og færre, og det er også derfor krevende å finne ut hvilke tiltak som kan bidra til å øke konkurransen i dagligvaremarkedet. Jeg har jobbet godt sammen med næringsministeren. Vi jobber for å komme fram til hvilke tiltak som kan iverksettes, og kommer tilbake til Stortinget så fort det er konkludert på det fra regjeringens side.

Knut Storberget (A) [12:07:27]: Jeg må si at jeg er glad for at statsråden jobber med dette. Her har man jo faktisk en mulighet til å få igjennom en sak i Stortinget som har betydning for mange forbrukere – og som vel egentlig ligger midt i kjerneområdet for Fremskrittspartiet, ved at man ønsker å bedre konkurransesituasjonen.

Jeg har registrert at statsråden også har vært i London og sett på hvordan man rigger opp en del av – jeg holdt på å si – rammeverket rundt dem som forhandler matvarer, og dagligvarekjeder, slik at man kanskje kan komme i en situasjon hvor man i hvert fall forhindrer uheldige konkurransesituasjoner. Dette er, som statsråden har sagt, noe vi har vært opptatt av i mange år. Det var jo bakgrunnen for Steensnæs-utvalgets og Hjelmeng-utvalgets arbeid, som har resultert i et forslag til lov om god handelsskikk, et forslag som etter mitt skjønn lå helt gryteklart. Jeg må bare understreke at jeg mener at det ikke er tilstrekkelig, men det ville være et viktig bidrag. Så jeg vil spørre statsråden om hun ikke nå snart kommer med et forslag til lov om god handelsskikk.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:08:31]: Jeg er glad for at vi er enige om at det lovforslaget ikke er tilstrekkelig, og det er jo nettopp derfor regjeringen bruker tid på å se på hvilke andre virkemidler som kan tas i bruk for å få til mer konkurranse i dette markedet.

Så skal jeg love representanten Storberget at vi jobber på, både fra Landbruks- og matdepartementets og Nærings- og fiskeridepartementets side, og har et godt samarbeid om dette. Vi vil komme tilbake så fort vi har en konklusjon fra regjeringen på hvilke tiltak vi mener er viktige. Da håper jeg at vi får til et bredt forlik i Stortinget om gode virkemidler som kan bidra til å sette fart på konkurransen i denne sektoren.

Spørsmål 7

Rasmus Hansson (MDG) [12:09:24]: «I fjorårets jordbruksoppgjør stilte et enstemmig storting seg bak målet «om økt matproduksjon, med intensjon om økt selvforsyningsgrad med utgangspunkt i norske ressurser». Statsråden er vel kjent med at vi ikke kan produsere korn i hele landet, at vi importerer betydelige fôrressurser og at

kraftfôrforbruket bl.a. i melkeproduksjonen øker betydelig.

Hva er statsrådens plan for å øke matproduksjonen, basert på norske ressurser?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:09:56]: Regjeringen ønsker å legge til rette for økt matproduksjon. God utnyttning av jordbruksarealet er grunnlaget for det. Det produseres dyrefôr på rundt 90 pst. av jordbruksarealet i landet. I tillegg har vi store og gode beitearealer. Jeg er glad for å se at det er optimisme bl.a. blant saueprodusentene. Det gjør at vi kan utnytte de norske beitearealene på en enda bedre måte, og der ligger det mye norske ressurser.

Norge er et grasland, med mer begrensede muligheter for produksjon av energirike plantevekster til mat. Når vi ser grovfôr og kraftfôr samlet, så er nesten 80 pst. av dyrefôret produsert i Norge. Men jordbruket har alltid hatt behov for å importere noen fôrråvarer for å få god kvalitet på kraftfôret. Her har vi liten norsk produksjon, særlig etter at vi forbød bruk av kjøttbeinmel i kraftfôret.

Jeg er glad for at fôrutviklerne stadig kommer lenger i å lage fôrreseppter som øker ytelsen og produktiviteten. Det er nødvendig at det arbeidet fortsetter, selv om det gir noe import. Også på dette området må vi handle med omverdenen og importere råvarer vi ikke klarer å produsere selv.

Norske bønder har alltid importert mange driftsmidler. Samtidig utgjør norske husdyrs fôrbehov et stort marked for norske produsenter, hvis de klarer å være konkurransedyktige. Det er behov for forskning og utvikling. Arealproduktiviteten må opp, og det foregår også mye spennende forskning for å utnytte ressursene i havet som fôrråvarer.

Rasmus Hansson (MDG) [12:11:34]: I statens tilbud i jordbruksoppkjøret foreslås det å kutte i kulturlandskapsstilskudd og i beitetilskudd. Det vil nødvendigvis medføre at fôrressurser i kulturlandskapet utnyttes mindre, det vil føre til at det brukes mindre beite og grovfôr, og det vil føre til økt bruk av kraftfôr for flere dyreslag. Økningen av kraftfôr kan kanskje – som statsråden antyder – dekkes ved noe økt effektivitet i landbruket, men sannsynligheten er høy for at det også vil føre til økt import.

Kan statsråden forklare hvordan kutt i beitetilskudd og kutt i kulturlandskapsstilskudd samsvarer med Stortingets målsetting om økt selvforsyningsgrad, basert på norske ressurser?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:12:25]: Jeg kommer ikke til å kommentere tilbudet i jordbruksforhandlingene. Jeg kommer heller ikke til å kommentere noe som har med de pågående jordbruksforhandlingene å gjøre. Men jeg vil vise til det som har skjedd i sauenæringen, som er en næring som i veldig stor grad utnytter de norske ressursene.

Vi snakker veldig ofte om at bare 3 pst. av arealet vårt er dyrket. Samtidig er over 40 pst. av det norske arealet beiteressurser. Dermed er det store muligheter til å utnytte dette langt bedre enn i dag.

Det at vi nå ser en iver etter å investere i sauenæringen, at vi ser at sauetallet er på vei oppover, betyr at vi har

mulighet til å utnytte norske fôrressurser på en enda bedre måte enn det vi gjorde før. Så jeg er veldig glad for å se at de grepene som ble gjort i fjorårets avtale, virker godt.

Rasmus Hansson (MDG) [12:13:20]: Det kan jo høres ut som om statsråden legger opp til å bytte ut ku med sau i norsk husdyrproduksjon, og det er interessant. Det får vi komme tilbake til senere. Men i dette spørsmålet er jeg opptatt av et annet tilbud som staten kommer med i jordbruksoppgjøret, nemlig å redusere antall kvoteregioner. En meget sannsynlig konsekvens av det er at vi får flere melkekyr i kornproduserende områder og færre melkekyr totalt sett, fordi grovfôrbasert produksjon i distriktene vil gå ned.

Igjen: Kan statsråden forklare hvordan et sånt tiltak – som altså vil redusere bruken av grasressurser på ku totalt sett – samsvarer med en politikk som skal øke produksjonen, basert på norske fôrressurser?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:14:21]: Jeg kommer fremdeles ikke til å kommentere jordbruksoppgjøret som pågår nå, selv om det er fristende.

Melkeproduksjon er ryggraden i norsk landbruk, i distriktslandbruket. Så er det også slik at gjennom mange år har de norske kyrene fått opp yteevnen. Norsk rødt fe

har blitt mer produktivt. Det betyr at det er færre kyr som produserer den samme mengde melk i dag som det veldig mange flere kyr gjorde for en del år siden. Ser en dette f.eks. i et klimaperspektiv, betyr jo dette at man trenger færre kyr for å produsere samme melkemengde. Dermed går bl.a. metanutslippene ned. Lystgass er vel også en viktig gass som kommer derfra. Så norsk landbruk har en positiv utvikling når det gjelder effektivisering, som også kommer miljøet – som jeg vet at representanten Rasmus Hansson er opptatt av – til gode.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r. 3 [12:15:23]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Presidenten antar at ingen forlanger ordet før møtet heves. – Det ser ikke slik ut.

Møtet hevet kl. 12.16.
